



זכרון תורה מנשה

אכסניה לתורה וחסידות

יו"ל ע"י חבורת האברכים שע"י מרכז מוסדות לעלוב
מיסודו של כ"ק מרן רביה"ק צוקללה"ה זיע"א
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

גליון מוגדל

האיגוד סוכות הו"ר ושמח"ת

ט"ו תשרי תשפ"ו

שנה כ"ו גליון אלף רל"ב

זמני כניסת ויציאת השבת

ר"ת	הדה"נ	מוצו"ט	ר"ת
בני ברק	6:01	6:59	7:34
ירושלים	5:46	6:57	7:37
באר פארק	6:08	7:07	7:39

משולחן גבוה

לקוטים ממגן רבנו"ק מלעלוב זיע"א
לסוכות הו"ר ושמח"ת

ולקחתם לכם ביום הראשון (ויקרא, כג)

איתא במד' תנחומא (אמור כג) הראשון ראשון לחשבון עונות, יש לכאר על פי הנודע דסוכה מרומת על אימא עילאה, אמא דמכסא על בניה, כאמא הסוכות על בניה, וכשנמצאים אצל האמא אין מה לירא כי תבא אמו ותקנח "או מען אוי ביי די מאמע קען מען אלעס אויס רעכענען". (אמרי קודש למגן מוהר"מ זיע"א מתוך "גל בית דוד" לעלוב)

*

הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב ז"ל היה אומר מפני מה כשמברך יהודי אחד את השני אומר לו: "ואלסט זיין געזונט און שטארק אויז וויא א גוי" [שתיה בריא וחזק מוין], כי הפחות שבפחותים מישאל חשבו יותר מהטוב שבטובים, ואם הגוי בריא, מברכים את היהודי בברכת הבריאות מוכח קל וחומר, אם הגוי הגרוע בריא, כ"ש היהודי שהוא טוב ממנו. והנה פרי החג שבעים הם כנגד ע' אומות כדא' בגמ' (סוכה נה), וא"י בריש"י (פסח) דבימי המקדש היו מגיני עליהם מן היסורין ע"ש, ובזמן הזה התפילה היא במקום החקירה כנודע ונשלמה פרים שפתינו, ולכן אין חשש להזכיר עתה עונות ישראל כי הרי ממליצים גם על האומות לטובה, והפחות שבפחותים בישראל חשוב מהטוב המשך בעמ' ו'

שיחת קודש

על חג הסוכות

שיחת קודש מפי כ"ק מרן אדמו"ר רבינו הגה"ק שליט"א
בחג הסוכות אושפיזא דמשה רבינו מהימנא, בארה"ק.

אנו נמצאים עכשיו בימי הסוכות, איתא כבר בספרים הקדושים כמה נעלים וגדולים הם ימי הסוכות, שזה ענין של צדקה וחסד, וביותר אהבת חסד וחסד, דרואים שזה כוח של אהבת ישראל, ואת כוח אהבת הצדקה וחסד של חני אושפיזין עילאין השמונים ויכולים רק ליכנס למקום שיש שם אורחים, אנו אין לנו השגה בזה, אם יש אורחים גם הם האושפיזין יכולים להיות מחותנים שם. ידוע וכתוב על ענין האורחים בסוכות געוולדיג, שהפשט הוא איך שהאושפיזין משתעשעים עם האורחים, וצריכים להעלות לעצמנו ברעיון שהוא כמו שאברהם אבינו או משה רבינו רעיא מהימנא היה מגיעים היינו מכבדים אותם כ"כ ביותר, כך בערך ודוגמא מובא שצריך לכבד את האורחים כמו שהיינו מכבדים את האושפיזין ע"ה, ובפשטות הסיבה לכך היא כי האורחים הם הגורם שהאושפיזין יבואו, לכן את האורחים צריך לכבד כמו אלו האושפיזין שהיו יושבים כאן, כך הוא עצום גדולת אהבת חנם וצדקה וחסד בסוכות.

כמו כן ידוע ומובא שסוכה היא המצוה היחידה שמקיפה את האדם מולו וחובקת אותו סביב לעצמו, מולו כליל, עם הנעליים והמלבושים, שהמצוה מסובבת את האדם מסביבו, ידוע שצדיקים בחוץ לארץ היו מרגישים בסוכותיהם אורא דארץ ישראל, ודרך אגב אפשר לומר שגם "ארץ ישראל" זה בדומה להם, שא"י היא גם כמו מצות סוכה שא"י היא "סוכה הארץ מאוד מאוד", ש"ענין ה' אלוקיך בה מראשית שנה ועד אחרית שנה", וגם שם נכנסים עם כל הבגדים והנעליים והכל, אך מהתרי"ג מצוות זה מצות סוכה שנכנסים כלולו למצוה, וכן בסוכה יכולים לפעול את כל הברכות והישועות.

בקדושים וקדמונים אין לנו השגות, מובא מהרה"ק ר' פנחס מקדושי' ז"ל שבעצירתו היה עובד ה' גדול ומגדולי תלמידי מרן הבעש"ט, והיה לו נשיאת חן גדולה אצל אנשים שהיו שואלים אותו עצות ושאלות, והוא היה המשך בעמ' ו'

שיחת קודש

מפי כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר
שליט"א

הנהגת האדם מרומן בפרשת האזינו

האזינו השמים, בפסוק זה מרומן הלכות התשובה והנהגת האדם איך ינהג, אדם חושב בלבו שיש לשוב להשי"ת וחושב רק על בין אדם למקום ושוכח את בין אדם לחבירו שעל זה יש לשוב לפי שאין יום הכיפורים מכפר עד שירצה ויפייס את חבירו, לזה אומרת לנו התורה הק' האזינו השמים שמרומן על בין אדם למקום שיש לקבל ע"ע עול מלכות שמים תמיד ולשמוע לרשב"ע ולתורתו הק', לכן זהו הפי' האזינו - יש להקשיב - השמים ואדברה - מוזאל פאלגען די גאנצע תורה און די עבודת השי"ת ברוחניות בין אדם למקום, ואדברה מזה שמושה רבינו דיבר ולשמוע בקולו מזה שלימדנו את תורת השי"ת...

אבל אין די בואת אלא צריך גם בין אדם לחבירו, לכן ותשמע הארץ אמרי פי' - היינו הארץ בזה העולם היינו עם בני האדם בארץ יש לנהוג עמם אמרי פי' כמו שמושה רבינו אמר ולימד התורה"ק שהיא אמרי פי', התורה מדייקת לנו ומלמדתנו שיש לנהוג גם בבין אדם למקום וגם בבין אדם לחבירו, וזה מה שמרומן לנו הפסוק האזינו השמים ותשמע הארץ, שיש לרצות את חבירו מוכאן ולהבא לנהוג עמו בחסד וברחמים ולחפש לקיים הפסוק ואהבת לרעך כמוך, ואין יכול להיות שייאמר אני שב רק על בין אדם למקום אלא חייב גם בין אדם לחבירו וזהו שלימות תשובה ותורה.

וכן יל"פ האזינו השמים ואדברה בענייני רוחניות מוזאל פאלגען - להקשיב ולציית בכל העניינים של תורה תפילה ומצוות ברוחניות, וכן גם ותשמע הארץ יש לכוזר שגם בענייני גשמיים צריך להיות על פי תורה בכשרות וישרות און מיט א דרהובנקייט, אמרי פי' להקשיב בקול התורה"ק מזה שהבוכ"ע אמר למשה רבינו מיט די תורה הקדושה.

השי"ת ירחם שכולנו נחזור בתשובה באמת מיראה ומאהבה, באמת ובשלימות וברצון, ועשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם, והו כלל גדול איב מען ויל שטייגען בעבודת ה' בשלימות יש לכוזר א כלל של כל העיקרים זה אחדות מיט מידות טובות ואהבת ישראל ואהבת חברים ושלוה ושלוה מיט דרך ארץ בכבוד אחד לרעהו ולא בשטיות והכלים ח"ו ירחם המרחם ישמור המרחם עלי ועל כל ישראל, יש תמיד לכוזר שיש לכבד את כל היהודים בדרך ארץ ותמיד לידע שהכרי יותר טוב ממוני ולכבד כ"א בכבוד גדול,

כדא' באגרת הרמב"ן בגדול שמירת דרך ארץ אחד לחבירו, ירחם המרחם ישמור המרחם עלי ועכ"י, אויב מקען און אויב ס'רגיג כ' שם וזל"ק: ותתבייש מכל אדם, ואם יקרא אש אל תענהו בקול רם, רק נחת כעומד לפני רבו, היינו שיש לנהוג בחברו כבוד כ"כ כמו שעומד לפני רבו, אוא דרך ארץ דארף מען האבן פאר א חבר.

ויש לערך חשבון הנפש כמה רחוקים אנו מזה, ירחם המרחם ישמור המרחם עלי ועכ"י, וכן יש מאמרים שיש להמליך את החבר כמו שהוא רבו בכבוד גדול מאוד ולדבר אליו בכבוד, לידער לדאבון הלב אנו רחוקים כ"כ מזה, אבער יש לכוזר מידארף תשובה טוהן ולרצות להגיע לבחינה הזאת של דרך ארץ כמו לכבד החבר כמו לרבו הנ"ל, אחדות איז פון די גרעסטע זאכן כמו שהלל אמר לגר (שבת לא). מזה דעלך סני לחברך לא תעביד ואידך פירושא הוא, ויש מפרשים מהו שזה כל התורה ויש הרבה פירושים ומאמרים, וכן א' בחז"ל (ברכות סג) דרש בר קפרא איזו היא פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויים בה, הוי אומר: דרך ארץ שנאמר בכל דרכיך דעהו, והוא יישר אורחותיך. ר"ע אומר (בראשית רבה פכ"ד): זה כלל גדול בתורה ואהבת לרעך כמוך, ויש המשך בעמ' ו'

נפש נקי וצדיק

לדגל חלולת בנו של רבינו
שליט"א שיבולט"א

צריך לידע כי הכלל הוא "והחי יתן אל לבו", וכל מה שאנו מתאספים הכל בכדי שנראה מה הוא סוף כל האדם שאינו נושא עמו מאומה שם בעלמא הדין, זולת תורה ומצוות ומעשים טובים, כדא' בס' מסילת ישרים בהקדמה כי היצירה"ר אינו נותן לאדם לחשוב לערוך את חשבון נפשו ומבלבלו תמיד עם כל מיני תעסוקים שונים ומשונים, כי אם היו עושים חשבון הנפש היו מיד חוזרים בתשובה בוודאי.

שמעון נתן נטע איז געווען א רייניגער בחור, עסק בתורה ומצוות ויד"ש, היה מקרב יהודים לאשכנז"ש, היה לו הלשון המיוחדת שידעה לקרב את כל אחד ואחד, וגמ"ח צדקה וחסד היה נעשה אצלו בשמחה עצומה הנה פה קיבל צ"ק של כסף כדי לחלקו לנצרכים ופה השיג כספים לגמ"ח.

כמה ימים קודם פטירתו הראה לי שמעון חבילת כספים בשמחה וחיות עצומה על שאסף צדקה וחסד ליהודים.

תמיד היה חי בהתרוממות, היה לן בשמחת התורה וסיים מסכתות ומשניות רבות, הכל היה בן כמאה"ב אין לו להקב"ה אלא אוצר של יד"ש, כל דבר שבקדושה ומצוות שאל ודקדק אם מותר לעשותו לפי ההלכה והאם זה לפי כל השיטות.

בזמנינו אוא חשבוני' בחור שעולה לגן עדן זה אבידיה, כן, זה אבידיה גדולה מאוד, אך העיקר והתכלית שנלמד ממעשיו הטובים להשמר בקדושה ובטהרה ולהתחזק ביר"ש כאו"א גם בחורים וגם אברכים,

שמעון היה מוסר עצמו לתפילה גם בימי האחרונים ע"י תפילותיו הארוכות, תפילת קר"ש היה נמשך אצלו זמן רב מאוד, הוא עסק בתפילה והתפלל כדבעי, זה היה אצלו שימחה גדולה על שהצליח להתפלל.

והקב"ה ירחם עלינו ושמעון נתן נטע יוא לו עליה ויהיה מליץ יושר בתוך נשמות כל ישראל. (נאמר מפי מרן אד"ש במלאות השלושים כ"ד חשוון תשס"ו בא"י)

שיחת קודש

המשך מעמ' א'

מאמרים פון די הייליגע זיסע תנאים ואמוראים ומרבי עקיבא בעניני ואהבת לרעך כמוך שזה מהראשונים והגדולים ביותר וע"י אחדות ושלוש ושלשה יכולים לזכות לשיטיגען בתורה ותפילה שיתקבלו תפילותינו ברחמים וברצון ובכל העניינים בעסער און בעסער והחשוב ביותר זהו האחדות,

דרך ארץ קדמה לתורה כך כ' על מידות טובות, ממילא צריך אני לזכור שבכל ענייני בין אדם לחבירו צריך אני מעתה לשוב כדברי ואז נזכה לאחדות ולקבלת התורה ולתשובה שלימה ברו"ג ולכל הברכות ולגאולה שלימה.

כדשוחחנו שהתיקון לדעת הח"ח זה האהבת חינוס מאחר וחורבנה היה בגלל שנאת חינוס, ואם יהא אהבת חינוס ואהבת ישראל אז יהיה גאולה שלימה אם רק יהיה שעה אחת אהבת ישראל ואהבת חינוס ובה תלוי כל הגאולה שלימה, ואם רוצים לזכות לתשובה מאהבה ההקדמה זה אחדות וע"י אחדות יכולים לזכות לכל הגדולות מיראה ותשובה מאהבה און וזכה זיין צו די גרעסטע תשובות.

הלינקער - השווא - היצא"ר יודע כמה חשוב הוא האחדות שאם בני"י יזכו לאחדות יכולים למחוק אותו מהעולם, וראשית מה שעובד ופועל הוא פירוד לבבות רח"ל, לכן כ"א צריך להקדים באופן רגיל וישר צריך להיות זריז ונשכר לראות להיות אני הראשון שיכופף הראש ויכניע עצמי לחברי ולא חברי אלי, ואם יהיה לי שכל אהיה אני הראשון המכפוף קומתו, די ריכטיגע שכל בעבודת ה' חשוב מאוד שהברכה הראשונה היא אתה חונן לאדם דעת שיהיה לנו דעת אמיתי בעבודת ה' ואם אין דעת הבדלה מניין (ירושלמי ברכות לט:), ומדה טובה מרובה ואז יודעים להבדיל בין קודש לחול ע"י דעת האמיתי, כדי צו שטייגען בתורה ויר"ש ומידות טובות ותשובה באמת מאהבה.

*

הנה היום היה יו"ד הדיהודי הק' מפשיסחא ויש הרבה הסברים למעם שנקרא הדיהודי הק' והענין שבוה, ואחד מההסברים שהוא מפני שבכל יום ויום זכה להתעלות מחדש במדרגות גבוהות חדשות עדשעלמות יום האתמול נעשה עכשיו כיהודי מחדש, והפרש בין מדרגת יום האתמול ליום המחיר היתה כהפרש בין יהודי לגוי, וכך בכל יום ויום, ולכן נקרא שמו כל הימים "הדיהודי הק'".

והיה לו ב' מצוות שעליהם היו לו מסירות נפש, ועדש"כ בגמ' אבך במאי זהיר טפי, כך הוא היה זהיר טפי באלו שתי המצוות, אחד מהם מצות עשה והשני מצות לא תעשה, ומצות ל"ת קיים בזה שהיה נשמר מאוד בענייני קדושה וטהרה שהם כלולים בלאו של לא תנאף וממילא היתה בו מדרגת הקדושה והיה כולו קודש קדשים, ומצות עשה שהקפיד עליה היא היא מצות צדקה שכלולה בעשה של נתן נתן לו, ולכן כל מה שהיה לו הכל מסר לצדקה, עד כדי כך שאפי' טליתו היתה פשוטה מבד סחורה פשוט ולא מהודרת משל צמר כי חילק גם את זה לצדקה ולעצמו קנה טלית פשוטה ובה הטיל את הכנפות ומחמת זה

אסור להסית דעת משמחה ולהיות לבו שמח וכסדר להיות כולו שמחה איין שטיק שמחה שהיא עבודה קשה וגדולה, וכמ"ש הרמב"ם ז"ל, ולכן אמר הגר"א זי"ע כנ"ל. והנה על דוד מלכא משיחא מובא בספרים מהזוה"ק שהוא נקרא בדיחא דמלכא, דהיינו שכביכול הוא משמח המלך מלכו של עולם השי"ת, וכן מובא עוד שתרועה שהיא מלשון שבירה ושברון לב מרמזת על דוד המע"ה כי היה מלא צרות ויסורים והיה לבו נשבר בקרבו לבוכ"ע מרוב רדיפות מה שאין לנו שום הבנה בזה, וכ"כ גדלו צרותיו עד כדי כך שאם רוצים לדמות לאדם שעובר צרות מדמים אותו לדוד המע"ה ועכ"ל הוא היה מלא שמחה, ולכן שפיר היטב נקרא הוא בדיחא דמלכא שהיה אדם בשר ודם מוקף כולו עם צרות כאלו מה שאין לנו שום השגה בעובדות ומעשי הקדמונים, שרצה בנו אבשלום להרגו רח"ל, ועכ"ל גם אז תמיד חיזק עצמו בשמחה גדולה, לכן נקרא בדיחא דמלכא.

ובאמת שכל זה הענין שרצה בנו להורגו ואמר אז דוד המלך פרק תהילים בברחו מפני אבשלום בנו, אין לנו שום השגה בו, שאפי' שכ"כ סבל ממנו עכ"ל תיכף שמת בנו הזה כתוב שאמר עליו כמה פסוקים ובתחלה הוציאו מגיהנום ואח"כ ע"י פסוקיו הכניסו לגן עדן כדאי ממרן הבעש"ט וכל זאת פעל לו ע"י פסוקי התהילים, וזהו כוחו דוד מלכא משיחא שמונה בפסוקי התהילים, ובאמת שאין לנו שום השגה מה היה שם עם אבשלום, ועכ"ל מכל דבר צריך ללמוד מוסר בפשטות שלכן זה כתוב בכדי ללמוד מזה להתעלות, ולא נכתב כדי שנלמד לעשות כן, אלא הם שתי עניינים יחדיו (א) שנכתב מזה כדי ללמוד מזה צו שטייגן. (ב) שנלמד שלא לעשות כן.

מתאמרא מילתא וכן אי' בספה"ק שלכאו' יש להבין שהנה דוד מלכא משיחא שופך לבו בתהילים עבורו ועבור כל ישראל ולכן בו אפשר לפעול בכל העניינים והמובנים, וגם אז יש לדעת שאמנם בכיות ותחנונים הוא דבר חשוב אך אנפ"כ הוא צריך להיות אפוף בשמחה גדולה וח"ו לא ליפול לעצבות, וכמובא מספרים שהעבירה הגדולה באה לאדם ע"י שהוא בעצבות, ומאידך ע"י שמחה זוכים לתשובה מאהבה, והא ראי' שבמוציא"כ שהוא זמן תשובה מאהבה בת קול יוצאת ואומרת לך אכול בשמחה את לחמך, והרי ללא שמחה אפי' קרטופעל אין יכולים לאכול, א"כ מכאן שתשובה מאהבה ע"י שמחה דייקא, ולכן אף אמירת תהילים צריכה להיות בשמחה.

והנה דוד המלך מזכיר את כל צרותיו בתהילים משכיל לדוד בהיותו במערה תפילה כו', וכן אל ה' בצרתה לי קראתי ויעני, ועוד פסוקים מע"י, ולכאו' הרי תהילים נתחבר ע"י רוח"ק ורוה"ק אינה שורה אלא מתוך שמחה, וא"כ איך פעל זאת ברוה"ק והרי זה צריך להיות מתוך שמחה, וכאן אנו רואים

שהוא שופך את כל צרותיו בתהילים ואיך יתכן שתניה כל צערו זה מתוך שמחה עד כדי ששרתה עליו רוח"ק, ויש לומר שכוח אמונה ובטחון שלו היה מוראדיג והיה כ"כ בחזקה עד שכבר ראה מתוך הצרות שה' יושעו ויחלצו מן המיצר ולכן היה מזה מלא שמחה ועי"ז זכה לרוה"ק שיוכל לחבר את ס' תהילים, ועי"ז שתניה צרותיו מתוך אמונה ושמחה ורוה"ק, הכנים כוח הישועות בספרו, וכ"כ רם כוחו עד שאומרים ויתכן שהוא מחז"ל שספר תהילים נכתב שלא כסדר ואילו היה נכתב כסדר היו יכולים כולם להחיות מתים ע"י אמירתו, ובכדי שלא יוכלו לעשות היפוך סדר הבריאה לכן לא נכתב כסדרו, ותהילים זה תורה ותפילה כאחד בחדא מחתא, שעמו יכולים לפעול כל טוב כי יש לו כוח של תורה ותפילה יחדיו.

וכן מסופר על הבריסקער רב שהיה מנהגו תמיד לומר תהילים ברו"ה והיה אומרם כסדר, ופ"א שאלוהו למה לא ילמד תורה בזמן זה, וענה כשלומדים בקיאות או עיון יכולים להסית דעת במשהו משא"כ באמירת תהילים לא מסיחים דעת ולא יביאו לידי ביטול תורה לכן אמר תהילים כדי שח"ו לא ייכשל בביטול תורה.

וכן אי' בגמ' שדוד מלכא משיחא מבקש על האומר תהילים, שיחשב לו כעוסק בנגעים ואהלות ואז זכות תורה ותפילה מגין עליו, וכשאדם עתו בידו כדאי מאוד וראוי אז לעסוק בתהילים ולשפוך שיח להשי"ת על גור"ס וס"ד, ואכן אפשר לבקש על כל העניינים, ועכ"ל העיקר לבקש על רוחניות שהוא תכלית האדם בעולם, ועם גוט, והאות על דבר זה שאם זה בבכיות ותחנונים על דרך האמיתי או אח"כ נשפע על האדם נהרה ושמחה, ולכן צריכה התפילה בתהילים להיות בשמחה, ואם יכולים ובקל לעסוק בזה הוא רצוי מאוד, וכמ"ש ונפשי שפכי כמים לבך נוכח פני ה' ובתהילים יכולים הכל לפעול, וכדברנו שדוד המע"ה היה כולו לש"ש וחידוש של שמחה על אף כל צרותיו, ולכן אף אנו נלמד ממנו לראות ולהתחזק שיהיו כל מעשיו לש"ש ואמונה וביטחון ושמחה שהוא ברכה משולשת שעל ידה פועלים הכל ברו"ג, און אלעס גוט.

השי"ת ירחם זכות דוד מלכא משיחא יגן עלינו ועכ"י אויף אייביג, וימליץ בעדינו וזכות כל האושפזין יגנו עלינו ועכ"י, וזכות כל הצדיקי וגאוני אמת, וברחמי הרבים יתן לנו גוטע הושענא רבה שהוא גמר חתימה לטובה,

ובתורה יש פשעא"ס וממילא יש לרמז בזה מה שאמר הקב"ה לאברהם אבינו כך חותמין הכוונה היא שהחתימה של הושע"ר יהיה כך, היינו במידה שלך שהיא מידת אאע"ה מידת החסד, ובה יחתמנו השי"ת לחיים חן וחסד ורחמים, ומבקשים אנו הראנו ה' חסדך וישעך תתן לנו קומה עזרתה לנו ופדנו למען חסדך.



הרה"ק רבי יעקב יצחק היהודי מפרשיסחא זי"ע

לכבוד יומא דהילולא דיליה יום שישי ערש"ק חוה"מ סוכות, י"ט תשרי

אמר הרב היהודי האיש אלוך מפרשיסחא זי"ע כי קיבל דברי הרב הצדיק האלוך מרן רבינו דוד מלעלוב זיע"א שלא להוכיח עוד אנשים בדברי תוכחות וניאוצים כדי להשיבם בתשובה שלמה לפני השי"ת ב"ה, כי אם להתהלך עמהם בדברי רצון ובנחת ולקרב את לבבם באהבה ולעוררם ביראת שמים. (נפלאות היהודי עמוד נ"ח)

ויקרא משה להושע בן נון י'הושע. תרגם יונתן בן עוזיאל כדו חמא משה ענוותנותי קרא משה להושע בן נון י'הושע, ותמוה כידוע פי' הגה"ק היהודי מפרשיסחא זי"ע וצללה"ה, כי והאיש משה ענו כתיב חסר בתורה, כי היו"ד נתן ליהושע, והוא כוונת התרגום יונתן כדו חמא משה ענוותנותי שהוא כתוב בתורה ענו בלא יו"ד, מיד קרא וכו', והבן. (תפארת היהודי אות קמ"ה)

היהודי הקדוש ה' נוהג להסתכל לעת ערב על תינוקות של בית רבן החוזרים מבית ספרן, וה' אומר שטוב לראות את המלאך ההולך לקראת תינוקות של בין רבן החוזרים מבית הספר ומברך אותם לך אכול בשמחה לחמך. (קדושת היהודי)

מרן הרה"ק ר' אברהם מפריסוב ז"ל סיפר בשם זקינו היהודי הקדוש זי"ע, שפ"א בא איש אחד שה' לו כאב שיניים רח"ל מאוד, והזכיר עצמו לפניו והבטיח לו שיתרפא, כי יהיה בזכרוננו בעת אומרו יקום פרקן, וה' לפלא דבריו הקדושים, ופירש להם כי ב"יתן ארכא לשניהון" הוא מכוון "ארכא" הוא רפואה "לשניהון" פירוש לחולי השיניים, ודפח"ח זי"ע. (כתר היהודי מובא שם)

הרה"ק ר' יושע אשר מפריסוב זי"ע ואחיו הרה"ק ר' נחמ' מביכעוו זי"ע בני הרה"ק היהודי זי"ע, באו פעם לאיזה עיר בערב שב"ק ונשארו שם על שב"ק, ובליל שב"ק האריכו בתפלתם, והגבאי לא שם לבו להם, ונעל עליהם הביהמ"ד, וכסיימו להתפלל ראו שהדלת נעולה בעדם, ותוך כדי כך בא אחד ופתח הדלת, והביא להם חלות בשר ודגים, ואמרו להם שהם אורחיו ושאלוהו מנין ידע שהם כאן, ומה ראה להביא להם סעודת שב"ק, אמר להם שישב בביתו ונרדם ובא אליו היהודי הק' ואמר לו הלא אני עשיתי אותך לגביר, ועכשיו שני בני נמצאים בביהמ"ס ואין דורש להם, וחשבתני שאין זה כלום, ושוב נרדמתי וחזר ובא

ואמר כנ"ל, ראיתי שיש דברים בגו, וקמתי ובאתי ומצאתי אתכם כאן. וסיפר שפעם ה' הוא אצל הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע, והוציא אחד דיבה רעה על היהודי הק' זי"ע וכמעט שקיבלו הרבי הקדוש מלובלין זי"ע, ולקחתי בידי תפילין המונחים על השולחן ואמרתי נשבע אני שזה שקר, וכששמע זה הרבי לא קיבל הלשנה"ר, אח"כ בא לשם היהודי וראה ברוח קדשו מה שה' כאן, ומה שעשיתי, ואמר לי שבזכות זה אה' עשיר.

הרה"ק רי"מ ממאגלינצע אמר, הרה"ק היהודי ז"ל מעולם לא עלה לתורה אצל הרבי מלובלין גם לא התפלל לפני התיבה, והטעם מפני שה' ידוע שבאם יתפלל לפני התיבה ה' יכול לבא להתפשטות הגשמיות עד כלות הנפש ממש, מחמת הצטיינותו באימת רבו עד להפליא כידוע, ומטעם זה גם חשו עליו מלקוראו לתורה. (כתר היהודי)

בעת שה' לו להרה"ק מלובלין זי"ע את הנפילה הנוראה הידועה בליל שמחת תורה, אמר כי אם ה' היהודי הק' בעולם לא הניח אותי לנפול. (נפלאות היהודי)

היהודי הקדוש וצללה"ה מפרשיסחא ה' חתן לאופה אחד איש פשוט מאפטא. ושם ה' בית מוֹיגה כידוע. והנה אחר חתונתו ה' מתנהג בחסידות על התורה ועבודה תמיד בבית המדרש. וחמיו החזיקו לבטלן, כמעט שקשה בעיניו להאכילו מזונות על שלחנו רק זו' הרבנית היתה מכבדת את בעלה היהודי הקדוש וצללה"ה להאכילו ולהשקותו שלא בידיעת אביו. פ"א בעת החורף והדרך ה' מלא שלג, ואיזה פרסאות סמוך לאפטא, נשאר עומד בתוך השלג על הדרך בלילה סוחר אחד עם עגלה המעונה מלא סחורה ולא יכול לנסוע לאפטא, ולא ה' לו עצה ושלח את הבעל עגלה שלו שירכב על סוס לאפטא לשכור סוסים ואנשים לעזור לו. והנה המשרת בבואו להעיר בלילה. בעת שהיו כולם כבר ישינים רק בבית אחד ה' מאיר. זה ה' הבהמ"ד שהיהודי הק' וצללה"ה ה' לומד שם עוד. והלך לביהמ"ד והחם עצמו אצל התנור. כי הוא ה' קפוא משלג וכפור. ושאל היהודי הק' זי"ע את המשרת. מה הוא עושה שם כעת בביהמ"ד, וסיפר לו המעשה.

ואמר לו היהודי הקדוש זי"ע אם ירכיבו גם אותו על הסוס ירכבו למקום שייה' לו עצה איך לעזור להעתיק העגלה מבין השלג וה' זה לפלא בעיני הנער. שבטלן שיושב בביהמ"ד תמיד, יודע איך לעזור לו ליסע. והיהודי הקדוש זי"ע הפציר בו וירכבו שניהם ונסעו ובמשך שעה קלה באו אל מקום העגלה. ושאל הבעה"כ את המשרת היכן הם העוזרים הבע"ג הסוסים. וסיפר לו

כל המעשה. גם שדבר לא פשוט הוא שבשעה קלה נסעו איזה פרסאות. ושאל היהודי הק' זי"ע אותם אם רצונם לישב אצל הסוסים והוא יעזור מאחורי העגלה. או להיפך. ואמרו על שהוא יושב אוהל ע"כ אינו יודע איך להתנהג עם הסוסים. וטוב הוא שהם ישבו לפנים אצל הסוסים. בקיצור במשך זמן קצר כבר היו באפטא. והנה היהודי הקדוש זי"ע שב בחזרה לביהמ"ד, והם חפשו אכסניא ולא מצאו פתוח, רק בית חותנו של היהודי הקדוש זי"ע מחמת שה' אופה ה' פתוח כל הלילה, ע"כ הלכו אליו, ומרוב שמחתם ותמוהונם לא זכרו את הבטחתם להיהודי הקדוש זי"ע שלא יגלו מאומה מזה לשום אדם, רק סיפרו כל המעשה להאופה, והאופה עשה הדבר לאין ואמר שאולי זה ה' ח"ו כח מסטר"א ר"ל וה' להם מזה עגמת נפש גדול ובתוך כך בא היהודי הקדוש זי"ע לביתו, והכירו אותו, והראה להאופה שזה הוא הוא, ונפל לרגליו של היהודי הקדוש וזכותו יגן עלינו ובכה והתחנן לפניו שימחל לו על שלא כיבדו כראוי לו עד כה, ונפל בחלשות והחייחו חתנו הקדוש, ומאו נתגלה היהודי הק' זי"ע.

שמעתי בשם הק' ה"ר צבי מזידטשוב ז"ל באיזה ענין שאחד אמר לו שהוא בעל מקובל כידוע שה' כן, והשיב בלשון תמ' אני בעל מקובל היהודי הק' ה' בעל מקובל ברגע האחרון קודם פטירתו עלה על רעיונו ברצוא ושוב שלוש מאות כתבי האר"י ז"ל וזה בעל מקובל:

סיפר המגיד מטריסק זצ"ל ששמע בעצמו מפי אביו הק' ר"מ מטשערנאביל ז"ל שה' דרכו שהתואר היותר גדול אשר תאר לאחד ה', אם ה' מתארהו בשם "האלקי", ופ"א בנסעם יחד נסבה לדבר מצדיקי פולין ותאר את הרבי מלובלין ז"ל בשם האלקי ואת המגיד מקאנזין ז"ל בשם האלקי ואת היהודי בשם האלקי ושאלתי אותו הלא היהודי ה' תלמיד הרבי מלובלין ז"ל והשיב לי לפעמים יש כי בעוה"ז הוא תלמיד ובעוה"ב הוא רבי, ושחק איזה מיניטען ואח"כ פתח בזה"ל "הסגול מפולין בלשון אשכנז דער פוילישער סגל" היסוד יוד מלמטה.

היהודי הק' ה' נוהר מאוד במצות ציצית, ופ"א היה לו חשש על ציצית אחת, ולא יכל לפוסלה ג"כ להסירה, והביט מאוד על הציצית בעיניו הקדושים, עד שנפלה הציצית מאלי'. שיח שרפי קודש.

באהלי צדיקים

ניו סוכה

מספרים מהרה"ק הדברי חיים מצאנז זי"ע, שפעם אחת בערב סוכות הראו לו בני ביתו איך ייפו את הסוכה ברוב פאר והדר, וענה שאין זה ניו סוכה, ובתוך כך באו איזה גברים ונתנו לו סכום מסוים, ומיד חלק אותם לעניים כדרכו בקודש, ואמר זה הוא ניו סוכה וזה פארה והדרה. (הקדמה לס' יזרע חי)

השקפה ממעון קדשך

מחננו של הרה"ק ר' מרדכי מלעמבוטש זי"ע היה להצניח הרבה קרישים, כדי להשאיל אותם אחרי יום הכפורים לעניי העיר לשם עשיית סוכותיהם. פעם אחת בא אליו בערב סוכות סנדלר עני, והוא צולע ברגלו האחת, בבקשה להשאיל לו כמה קרישים לסוכה. הצדיק השיב לו, כי כבר אולו כל הקרישים, ואין לו יותר. וילך לו העני לחפש קרישים במקום אחר, וראה הצדיק ממעד לחלון, שהוא הולך ושב מבית לבית לבקש קרישים. נכמרו רחמיו על העני, פרץ בבכי ואמר: רבש"ע! ראה נא עד כמה גדולה וחביבה מצות סוכה לבני ישראל, ועד כמה הם מוסרים נפשם עליה! בחוץ יורד עכשיו גשם, ורפשי וטיט ברחוב העיר, ובכל זאת הולך הסנדלר העני הזה, נהר רגל, בנעלים קרועות, ומחפש קרישים כדי שיוכל לקיים מצות סוכה. השקפה אפוא ממעון קדשך מן השמים, וברך את עמך ישראל, ופרסם עליהם סוכת שלומך, ואחרי זה הלך בעצמו על גג ביתו, חיפש ומצא שם כמה קרישים, וצוה למשרתו לרדוף אחרי הסנדלר ולתתם לו. ויצוהו גם לעזור לו בבנין הסוכה, כי היה יום ערב שבת, שהמטרה מרובה בו ביותר. (פיפורי חסידים)

הידור מצוה

הגה"ק החזון איש זי"ע היה נוהג הידור מיוחד בקרישים אשר לדפנות הסוכה, שיהיו מוהקצעים ונאים ונרכשים על ידו בכסף מלא, והיה אומר: כמה גדולים דברי חכמים (וזה ג. קדו) שאמרו: 'הכל תלוי במזל אפילו ספר תורה שבהיכל' - הנה הורגלו הבריות לטרוח ולהתאמץ בהידורם של ארבעת המינים, וביתר של אתרוג שהתורה קראתו 'פרי עץ הדור', ומפורסם על כך מפור רב, ואילו לצורך סוכות מלכת כל אחד צורך שיירי נסרים אשר לא תואר להם ולא נוי, שזכה בהם מן ההפקר, והלא שתיהן מצוות שוות מן התורה, סוכה וד' מינים, וכדנה של כל מצוה חל גם על הסוכה ודפנותיה דין זה אל-א ואנתו - התנאה לפניו במצוות, עשה לפניו סוכה נאה ואתרוג נאה. (פאר הדור ח"א)

נשמות ממוצות סוכה

כתב לי ידי"ג הרה"ג מו"ה אברהם סג"ל איטינא וזה לשונו, שמעתי שצדיקי דורו אמרו על רבינו נפתלי מרופשיץ זי"ע, כי נשמות היא מן מצות סוכה בתורה, ובאמת היה עוסק כל השנה במצות סוכה, ובכל יום היה עושה איזה עבודה בסוכה שלו, ביום א' היה נועץ יתד בסוכה, יום אחד למד במסכת סוכה, וכה היה משפטי כל ימי חייו. ועכ"פ כל יום מימות החמה היה מזכיר השם סוכה, וסיכב דבוריו עד שבא לדבר מהסוכה. (עשר נחצחות)

גן עדן בעלמא הדין

הה"ק ר' אליעזר מאופאלע זי"ע היה מספר בכל סוכות המעשה הזה: פעם אחת היה חסיד אחד שהיה לו חיות במצות סוכה, ואכזר עבר חג הסוכות לא היה רוצה לצאת מהסוכה מחמת גדול החיות והשתוקקות של המצוה, והיה יושב בסוכה כמה שבועות עד שנעשה חורף והיה הקור ושלג גדול והיה מוכרח לצאת מהסוכה, והיה עומד ומצפה שיבואו ימי חג הסוכות שילך בחזרה להסוכה, וכאשר הגיעה שנה השנייה הולך להסוכה, וקיבל על עצמו שלא לצאת מהסוכה ולישב בסוכה אף שיהיה קור ושלג ולמסור ממש נפשו, כי היה מרגיש קדושה גדולה בהסוכה, וכן היה שלא היה רוצה לצאת מהסוכה עד שנפל שלג וקור הולך וגדל, וממש יצאה נפשו ועכ"ז לא היה רוצה לצאת מהסוכה, עד שריחם ה' עליו ובא ענן אחד ונשא אותו עם הסוכה למדינת שחם שם כל השנה. וסיים הק' ג"ל שהוא יושב עוד בסוכה ועובר לה' כי החסיד אמר שאינו רוצה שום גן עדן אך זאת הוא הגן עדן שלו לישב תמיד בסוכה. (רגל משה יחזק)

בכל לבבו

הגאון רבי יצחק אלחנן אב"ד קובנא זצ"ל, כאהבתו את התורה כן אהב את מצוותיה, בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאורו, ואף למותר לא היו היתירות וזרירות ושמחות הגדולות בעת תשאר הציצית ועשה אותן בשלימות, לדוגמא במצות סוכה, אשר כמעט לא מש ממנה, ולא חדל לישון בה גם בלילות הקרים מאד, ובבכי ובמנונה יצא ממנה מפני הגשם, ובכל עת צאתו מהסוכה היה מבט כה וכה אם אין רוחא ונשק את דופניו, כפי שהתבוננו מקורביו שהיו רואים ואינם נראים במעשהו זה. (תולדות יצחק)

בסוכות תשבו שבעת ימים, כל האורה בישראל ישבו בסוכות ופרסו עלינו סוכת שלומך (תפילה מנצח)

כפל לשון מצוות סוכה פעמיים אומר דרשני, בסוכות תשבו שבעת ימים ר"ת **תשבי** אליהו הנביא ז"ל. לרמוזו שעל ידי קיום מצוות סוכה בפועל ממש, נוכח שהקב"ה יפרסם עלינו סוכת שלומו במהרה דבר שיתבשר לנו על ידי אליהו ז"ל, אם **בסוכות תשבו שבעת ימים** כמצוות עלינו איז כל **האורה בישראל ישבו בסוכות** בסוכתו של הקב"ה לעתיד לבוא במהרה בימינו. (הרה"ק מהר"ש מפעלה)

בסוכות תשבו שבעת ימים למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים.

לכאורה היה צריך לומר כי בסוכות הולכתי את בני ישראל ומה הפירוש הושבתי. אלא, לרמוז לנו שהקב"ה הושיב את ישראל בעניים כדרך שיושב האדם בספינה והיא מוליכתו למחוז חפצו, הוא יושב ועוסק בחפציו האישיים ובינתיים מסיעה אותו הספינה למרחקים גדולים, כך היו בני ישראל יושבים בעניים כמו בבית והעניים מסייעים אותם הדימה כלי שום מרחא. ולכן נצטוו תשבו ענין תדורו שכל צרכיו יעשה האדם בסוכה שהוא זכר לעני הכבוד שגם על עשו כל צרכם והעני הרכיבם, כמו כן על ידי מצוות סוכה מוליכה הסוכה אותנו ומעלה אותנו לדרגות קדושות עליונות. גם מצוות היום נטילת ארבעת המינים ומוצת לנו שאנו לוקחים אילנות גשמיים לכאורה, ומנוענים אותם לשמים לרמוז שאנו מראים שכל צרכינו הגשמיים מיוחדים הנהג ארץ ורק לשם שמים לקיים בהן מצוות השי"ת. (ניצוצי אור)

בסוכות תשבו שבעת ימים כל האורה בישראל ישבו בסוכות

הדקדוק מה שכתבתי **כתיב תשבו ואחר כך ישבו**, אך נראה דידוע דאושפיזין עילאין הם שבעה, וצריכים לישב בסוכה בדחילו ורחימו, ולא לדבר שום דבר בטל בסוכה כדי שיתעכבו האושפיזין בסוכה, כי אם לא כן יצאו ממנה והיו **בסוכות תשבו ימים** ז' בסוכה ז' **שכל האורה בישראל היינו האושפיזין** עילאין נקראים אורה, **ישבו בסוכת שלא יצאו** רק יתעכבו וישבו עמך, וכנ"ל. (מפשי צדק)

כל האורה ישבו בסוכות

יש לומר שהבטיח ית"ש שכל היושבים בסוכה יהיו אורחים וקנים, ולכן **אורה** גימטריא גבורה שגיעו לגבורות, כמ"ש (תהלים צ"ג) אם בגבורות שמונים שנה. (ורע קודש)

ושמחת בהנך והיית אך שמח

כפילות לשון שמחה בפסוק יש לומר **ושמחת בהנך** או **היית אך שמח** כל השנה, שישאר לכל השנה, וכן פי' השפת אמת את הפסוק **"כל האורה בישראל ישבו בסוכות"** אורה לשון זריחה שהאור שיש לישראל מהשי"ת, **ישבו בסוכות** שיהיה הגנה עליו, ויש לומר שהיא הארת השמחה, להאיר שמחה על השנה. (לב שמחה)

*

סעם חג הסוכות אחרי יום הכיפורים, כי בצאת ישראל ממצרים מנ"מ" שערי סומא, השי"ת זקקם וטהרם וכדי שלא ישובו לדרסם, הקיף אותם בעני כבוד הדיק גמור כמו אחרי הטהרה ביום הכיפורים השי"ת מקיף אותנו בסוכה של מצוה. (אמרות צדיקים)

*

סוכה ר"ת סומך ועוזר כל הנופלים, כל מי שמשפיל עצמו כאילו נפל, הקב"ה עוזר, מעמידו ומחזיקו ביד ימינו, והו דוקא למי שהוא בעיניו חשוב כאין. גם ירמו **סוכה דוד הנופלת** הקב"ה מחזיק ביד ימינו. (בני יששכר)

נוי סוכה

פעם בבלי התקדש החג כאשר נכנס הרה"ק ר' ישראל מוויניץ זצ"ל לסוכתו, וכשרו הצביעו לפניו על נוי הסוכה שהביא בקש הרה"ק גמרא ואמר דף גמרא הוא הקישוט היפה ביותר לסוכה. (קדוש ישראל)

הרחמן הוא יקום לנו את סוכת דוד הנופלת

לשון **ההנופלת**, יש לומר עפ"י דא' **בשפת אמת** דיוק חריף על דא' **כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב**, והלא היו דורות של צדיקים

אמרות טהורות פנינים ודמזים נפלאים

אנשים גדולים, ומה שייך לומר בהם כאילו נחרב, ומבאר שכל אחד מוסיף חלקו בבנין בית המקדש כל אחד עושה דבר מה עד שיהיה בית המקדש השלם, וע"ז אמרו **כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כלומר** שלא נבנה חלק שלו שהוא צריך לבנות ולהוסיף, ולפי זה יש לומר דזה הבקשה הרחמן הוא יקום לנו **את סוכת דוד הנופלת** כהוה, והכוונה הנופלת מה שנופל בכל דור שלא נבנה בה חלקו של זה הדור דזה החלק הזה כאילו נחרב, ועל זה הבקשה הרחמן הוא יקום לנו כי שיקום אלו החלקים מכל הדורות שלא נבנו, וזה גם שמבקשים הרחמן הוא יחזיר לנו **עבודת בית המקדש בנקומה**. (לב שמחה)

כי יצפנו בסכה ביום רעה יסתינו בסתר אהלו בזה הפסוק יש רמז למה שמוכא בספרים הקדמונים שמצות סוכה היא סגולה להנצל מכל דבר רע ח"ו, **שאם נמורה על אדם מורה רעה ח"ו**, השי"ת מנצינו **בסוכה**, היינו שומר לו זכות סוכה ויסתירהו בסתר אהלו. (בני יששכר)

ועיקב נסע סכותה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות

בדרך הלצה אמר הפסוק לרמוז, שכשארם בונה בית חדש צריך לבנות סוכה גם כן, והיו **ועיקב נסע סכותה בעת ויבן לו בית** רק שנכון הדבר להחזיק הסוכה במהרה אפילו כל ימות השנה, ולקבוע אויה עתים ללמוד או להתפלל בשם, אבל זהו בודאי לא נכון שתיכף אחר סוכות נהגין ח"ו דרך ביון בהסוכה ועושים אותה מדור לבדמות, והיו מרמז הכתוב כמתמיה ולמקנהו עשה סוכות ? וז"ל. (שארית ישראל)

ונס אל אחת מן הערים האל וחי, את בצר במדבר (דברים ד"ב)

מכאן מרמזו שצריך למעט בדיבור של חול בסוכה, כי **"ונס"** הוא ר"ת ויעקב נסע סכותה, **את בצר במדבר** שצריך למעט בדיבור של חול בסוכה. (דברי יחזקאל)

שבעת ימים יהיה תחת אמו

בסוכות גם כתיב **בסוכות תשבו שבעת ימים**, אם הבנים שמחה (לב שמחה)

שמח זבולך בצאתך ויששכר באהלך

שמח זבולך בצאתך הרמז לסוכת זמן שמחתנו, שיש מצוה להיות בשמחה **זבולך בצאתך** כדא' צא מדירת קבע, אבל יששכר הרומז לתורה יכול להיות באהלך, כי זבולך הרומז לדברים שעוסק בהם לצרכיו כמו שאמרנו בזבולך שמכניס אוכל לפיו של כו' צרכים אלו הם בצאתך מדירת קבע לדירת ארעי, אבל יששכר תורה יכול להיות גם באהלך שאפשר ללמוד גם חוץ לסוכה. (לב שמחה)

בערב מי יתן בוקר ובוקר מי יתן ערב

שמעתי אומרים בשם הרב הקדוש מוהר"ר צבי הירש זללה"ה פ' פסוק בבקר תאמר **מי יתן ערב** זה ערב פסח שאיש ישראל משתוקק להגיע לליל שימורים, ובמערב **מי יתן בוקר** זה ליל סוכות, כידוע מהרב הקדוש מאבדריטשוב שהיה ניעור כל ליל א' של סוכות מחמת געגועים להגיע עת מצות נטילת זולב. (אילה שלוחה)

ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ

הפירוש ורחצו רגליכם היינו אחר יום הכיפורים שהאדם רוחץ עצמו מדברים התחתונים שהמה בחי' רגלים, **השענו תחת העץ** ס"ת בגימטריא הסוכות עם האותיות, כמבואר במדרש (פ' וירא פ' מה) אתה אמרת והשענו תחת העץ, חייך שאני פורע לבניך וכי' פרש ענן למסך הרי במדבר, בארץ מניין בסוכות תשבו שבעת ימים וכי' (הסד לאברהם)

וסוכה תהיה לצל יומם (ישעיה ד') היינו כמו שהצל עושה

ל כל מה שהאדם עושה ובעל יוכל האדם להבין תבניתו, כן בסוכה יוכל האדם להבין אם התורה ומצוות שלו כמה נעשים כראוי. (בנסת יחזקאל)

סוכה המעוכה כמין בית כשירה (סוכה כג)

להורות לנו שאפילו האדם המעוכה בעוביות החומר, ונכנס לסוכה הק' כשם שנכנס לדירתו הוא, ללא כל הרגשה של הבדל הקודש מהחולין, גם הוא יזכה להכשיר את חדרי לבו בכוחה של מצות סוכה. (דברות

(חיים)

מיד כל אחד נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו וכי' (ע"ז ג')

למה יעשו הגויים את סוכותיהם דוקא בראש גגם, נמוקם של הגויים ברור שכל אחד יהא רוצה להבטיח עצמו כי חברו או שכנו כל יכנס לסוכתו, ולכן יש אורחים ושכנים לסוכה ולקבלם בסבר פנים יפות לא כדרך הגויים. (הרה"ק רבי משה מקוברין)

*

חולין ומשמשיהו פטורים מן הסוכה (סוכה כח). שיהיו נפטרי מכל חולי ומכאוב ויתרפאו רפואת הנפש ורפואת הגוף. (תפארת שלמה)

סוכה למעלה מעשרים אמה פסולה

לא יאחר עד יגדל כדרך בחורים האומרים עדיין קטנים אנחנו ולמה נרדוד דודי העוה"ז לפחות עד כי שנה שאין אדם בר עונשין לשמים עד עוברו מוכ ולמעלה, ומאז אביט אל האלקים ואלכה באורחותי המשיש שנה עד מלאת ימי שנתי שבעים שנה. כי היא עצת מלך זקן וכסיל למען השקיפו בני העולם הזה עשרים שנה ושוב לא ישוב ממונו כי יעשה עיקר מהעולם הזה, לכן **סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה**, כי המאחר ממשות סכך תורה ומצוות עד היותו למעלה מכ' שנה, יעשה קבע מהעולם הזה ודירת עראי בענין. (אלשיך הקדוש)

אמרה תורה כל ז' הימים צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי

צא מדירת קבע היינו צא מדעתך לחשוב שהעולם הזה הוא דירת קבע, רק שב **בדירת ארעי**, התיישב בעדך שהעולם הזה הוא רק דירת ארעי. (מאורי אור)

שמחת בית השואבה

אמר ר' יהושע בן חנניה כשהיינו שמחים שמחת בית השואבה לא ראינו שינה בעינינו (סוכה יג) כיצד אפשר לראות שינה בעינים אלא כוונת הדבר היא שלא ישנו אף שינה כזו שבה העינים פקוחות, שבעדך יושב בטל כיון דמי, והבטלה אינה אפוא אלא שינה בעינים פקוחות כי אם עסקו תדיר בעבודת השם ולא ישוב בטל אף רגע אחד. (חתם סופר)

שמחת בית השואבה

והלא עיקרה של המצוה היא ניסוך המים, מפני מה יחסו את השמחה בשאינה. **מכאן ראינו שהמחה למצוה גדולה היא מעצם המצוה**. (אמרי אמת)

זולב

ועין החיים בתוך הגן

עין החיים רומז על הלולב, והגן הוא הסוכה עולה כבוד ד' כמספר הגן שהוא הסוכה עניי הכבוד, ורמזו בה אשר עיקר קיום מצות ארבע מינים הוא ליטלם בתוך הסוכה דייקא כפי אשר מקובל מהצדיקים ז"ל. (אמרי נעים)

ענין ההולכה וההבאה עם הלולב, להורות נתן הגם כי הלך ונסוע מאחורי השי"ת, מ"מ יוכל לעשות תיכף הבאה להביא עצמו אל השי"ת, הגם כי כבר נאמרו סודות עמוקות בכוונת הניעוטי הלולב מ"מ גם זה אמת ויציב. (דעת משה)

וזכור את בוראך בימי בחורותיך

הכוונה ויזכור בוראך לזכור את השי"ת בימי בחורותיך ביום טובים שאומרים בהם אתה בחרתנו בתפילה דהיינו בשלשה הרגלים. (חידושי הר"ם)

הושענות

הושענא למען ברייתך

איתא בגמרא בברית נאמר בריית מלך ונאמר בריית ביסורים מה מלך ממתקת את הבשר, אף יסורים ממרקיין עוונותיו של אדם וזה שאנו מתפללים **הושענא למען ברייתך**, כמו בברית המלך שנהררים חלשנו מעט כדי שלא להקדיח התבשיל כך בברית היסורים נקדיח לא להרגיש את סאת היסורים. (הרה"ק ר' שלמה מלונטשיץ)

הושענא כבושה בגולה לזמדת יראתך

הושענא כבושה בגולה פירוש אף שאנחנו כבושים בגולה וכבוש הרי הוא כמבושל, שפולט את שלו ובולע את הנתון בתוכו, אף על פי כן לזמדת יראתך. (עשורי תורה)

מגדים המתית ותושיע

יש לדעת הלא מיני מגדים אינם צריכים להמתקה, ויש לומר עפ"י דאיתא בספרי **יראים** (אגרא וזבלה וקדושת לוי) פירוש על הפסוק **הראני ה' חסדך** (תהלים פה ח), כי בודאי כל הנחות מאת השי"ת הוא על צד החסד והטוב, אך החסדים לפעמים מוכסים המה מעיני בשר, והוא בקשתי להראות תמיד בכל עת החסדים מגלים לעינינו, וזוהו הדין וגם ככאן הבקשה הוא **השגמדיים** היינו החסדים המוכסים, **תמתית ותושיע**, להיות מגולים, ויראו עינינו וישמחו לבנו. (צמח דוד)

*

וכן היה מפרש הרה"ק מוה"ר **יושא** זצוק"ל מה שאומרים בברכת השחר **ותגמלנו חסדים טובים**, וגם בשמ"ע או אומרים **גומל חסדים טובים**, ולכאורה הוא כפל לשון שודאי חסד הוא טוב, אך הנה האמת הוא שכל מה שעושה הקב"ה הכל הוא חסדים, רק העולם אינם יכולים לקבל רק טובו וחסדו, לכן אנו אומרים **חסדים טובים** שיהיו חסדים נגלים ונראים גם לנו. (בית אהרן)

הושענא למען פארך

הרה"ק רבי לוי יצחק בעל הקדושת לוי מברדיטשוב זי"ע, אמר פעם בלחט קדשו רבנו של עולם ! אם לא תמחול עוונותיהם של ישראל יוצא, איפוא, שהתפילין שלך פסולים ח"ו, שהרי תפילין דמארי עלמא מה כתוב בהו, מי כעמך ישראל. וזה הכוונה **הושענא למען פארך הושענא**, ומחול לעוונותינו למען התפילין שלך. (ניצוצי אור)

*

פתח ואמר מרא דעלמא ראה נא אם ח"ו יזדמן לאדם מישראל שגפיל את תפיליו על הארץ, תיכף ומיד מחבקם ומנשקם ומתענה או שנותן צדקה כדי שלא יהיו תפילין בביון ח"ו בכיוולת התפילין שלך שהם מי כעמך ישראל גוי אחד וכו' הם מונחים בתכלית הביון, וכל אומה ולשון מכבים אותם בתכלית הביון, ואין מי שירחם עליהם ולוקח אותם מאשפות, והיו למען פארך שהם התפילין שלך כמו שכתוב **(שמואל ב' ז' כג)** ומי כעמך ישראל. (הרה"ק ר' שלמה לייב מלונטשנא זי"ע)

הושענא שוחחים להקימה, פרחים להעצימה, קרים לזרמה

הושענא שוחחים השיח והדיבורים שאנו מדברים לפניך בתורה ותפלה להקימה להקם את השכינה מעפרא, **פרחים להעצימה** לחזק את הפרחי כהונה ובני העוורים לעבודת השי"ת, **קרים לזרמה** הקרירות בעבודת השי"ת לזרמה לחסם שתהיה רכוב חמימות ובהלהבות הלב ולא עבודה קרה בלא שום חיות ח"ו. (אמרות טהורות, הרה"ק ר' משה מקוברין זי"ע)

הושענא זבול תפארתך

יש לפרש **זבול** מלשון זבל להנה מדרך העולם שאומרים הלאוי שיהיה לנו העוונות של הצדיק וזהו גם כן פי' **זבול תפארתך** שגם הזבל של הצדיקים שהם העוונות שלהם הם גודל תפארתך ובזכותם הושיענו. (תפילה למשה)

הושענא מוכן לשבתך

יש לפרש על פי דברי הוזהר הקדוש שסוף האלף השישי הוא דומת ערב שבת קודש אחר הצהרים בעת שכבר פנה ועבר רוב וזה שאמר **הושענא מוכן לשבתך** שהקב"ה ימרה עצמו ויכין לקראת האלף השביעי שבתו של הקב"ה כשם שאנו ממחרים להכין לקראת יום השבת. וזהו **הושענא מוכן לשבתך** רצונו לומר לקראת שבת קדש (מתורתו של רבינו)

הושענא סוכלת סבלך

שמעתי בשם קדוש אחד לפרש שבאמת נמצאיש בכל דור ודור צדיקים שיכולים להביא הגאולה ואף מאשר שהם רואים שהגלות ממעט כבוד הקב"ה, והשי"ת שותק וסובל שרואה איך פריצים מרקדים במשכנו ומשתעבדים בבניו, והשי"ת אינו עושה להם דבר, חושבים די לעבד שיהא כרבו ומקבלים גם היסורים באבהו. ואם כן זה פירוש **סוכלת** שישוראל סובלים בגלות הוא משום **סבלך** שגם סוכל סבלך ועל כן גם הם סובלים ומטיים שכמם לסבול עול השיעבוד והבן כי נכון הוא. (מלך יקירין, אמרי אלימלך בשם המגיד מקאניץ)

הושע נא כרם מתולעת

אמר אאמור"ר ז"ל כי איתא בכתבי האר"י ז"ל שיש קליפה שנקרא תולע שמקדש לבית ישראל מעבודת ה' ועולת תמיד היה מנכיכו כי **עולת** אותיות **תולע** ועתה שאין לנו המשך בעמי ה'

אמרות טהורות

המשורר מעמ' ד'

עולת תמיד או מבקשים שהש"ת ישמור כרם ישראל מתולעת הזה. (אמרי אלימלך)

הושענא אדון המושע בלחץ אין לחושע

כי יש בני אדם אשר קרבת אלקים יחפצו ומשתוקקים לעבודתו ית', וימ' כשהמה עומדים להתפלל אין להם בחי' דיבור להוציא מילין לפני השם בשלימות, לכן אנו מתפללין דיבור המושע דיבור הוא לשון דיבור היינו הדיבור שהוא מוצנע וטמון בלב כל אחד מישראל יקשים וישמענו ה' (אמרי אלימלך)

הושענא אדון המושע בלחץ אין לחושע

הנה שמעתי בשם אב' הקדוש מראשנין פעם אחד בעת אמרו הושענא אדון המושע בלחץ אין לחושע בכה ואמר: רבונו של עולם בוש אני מנך, הרבה פעמים אמרתי שהיה טוב ואפע"כ אינו כן, על כן אני בוש מלומר ולהבטיח עוד, רק מה אעשה כי אין לי אלקים אחר שיושיע לי, על כן מוכרח אני להניח הבורשה ולבקש מנך עוד, כי אין לנו אל מי לפנות, והנה הושענא אדון המושע אבל בוש אני מנך כנ"ל, אך מה אעשה בלחץ אין לחושע, ע"כ מוכרח אני להניח הבורשה, ודפח"ח. (אורי ישע)

הושענא נא דגן מודלקת

שמעתי בזה רמז נפלא מאמאמר"ר זצ"ל (המגיד מקוניז' ו"ע) שדגן מרמז לבחורי ישראל ע"ד דגן בחורים. (פריה מ"ה) ובקשתנו הושענא הצליח מודלקת הוא תבערת היצר הרע שלא יתלהב ויבעיר לבם לעבירה ח"ו ודפח"ח. (באר משה)

הושענא מרוטת לחי

יש לומר דאמרין בגמרא דעירובין גבי לחי נראה מבפנים ושוה מבחוץ כשר, ואם כן גם ישראל אפילו אם ח"ו עושין איזה עבירה בסתר לא ישגה הקב"ה על זה, רק באם טובים מבחוץ לעיני בשר ישועי לרוב, וזה הושענא מרוטת לחי היינו שיושיע הקב"ה לישראל, ויהיה להם הדין כמו גבי לחי נראה החסרון מבפנים ושוה מבחוץ כשר. (עשרת ישועה)

הושענא לומדת ריאתך

נראה לי כי דרך איש אשר קודם לימודו לבנו נוקף ומצטער על ביטול לימודו ואחר הלימוד נחה ושקטה דעתו ורחב לבבו בגבחות ומסיר היראה מלבבו לא כן דרך הישר רק כל מה שילמוד יותר יכניס בלבבו יותר ריאת שמים וזה גם כן לומדת ריאתך, שיהיה לימודו בבחינת זו להכניס בלבבו ריאת שמים יותר ויותר. וכן מרומז ענין בפסוק למען תלמוד ריאתך וכו'. (תפארת שלמה)

שמחת תורה

בית עגול אין מטמא בנגעים (נגעים פ"ב)

יש לרמז בית עגול כי על ידי זה שאנו עושין מחול ועיגול בשמחת תורה, על ידי זה אין מטמא בנגעים היינו שאנו ניצולים מכל נגע ומחלה. (עשרת ישועה)

ביום השמיני עשרת תהיה לכם

עשרת ר"ת עשר צדיקים רחמים תהיה, לרמז שכל המסתופפים בימים אלה בצל הצדיקים יהיו לרחמים ולרצון לפני אדון כל. (מאור ושמש)

שישו ושמחו בשמחת תורה (פיוט לשמחת תורה)

הרה"ק רבי שמואל מסלונים אמר שישו ושמו בשמחת תורה הזה ליה למיכתב שישו ושמו בתורה, אלא שישו ושמו בשמחה שיש לתורה שלא נפלה בידי אדום וישמעאל. (בישישים הכנה)

והם תמו לרגלך ישא מדברתך (דברים לג)

ובתרגום ואינו מדברין תתת ענג נטילין על מימך. כמאן רמז בשמחת תורה צריכה לחול מיד לאחר סוכות. אחרי מדברין תתת ענג דהיינו סוכות ענין הכבוד, בא מיד נטילין על מימך שנטילים את התורה ושמוחים בה. (יחידו חרי"ם)

רב לכם סב את הדר הזה פנו לכם צפונה (דברים ג)

יש לרמז על דבר צחות, שמעתי מי שהיה שש ושמה בשמחת תורה וסב וזחק את התיבה כנוה, וראה כי גם היצר הרע הולך וסובב אותו, ואמר לו ליצר הרע לשמחה זו מה אתה עושה, והשיב לו היצר הרע הכי למדת דבר מבלעדי, הלא כל אדמו, על כן אני סובב עמך. רב וכתובת רב לכם סוב את התיבה בשמחת תורה, את הדר הזה, היינו על היצר הרע שנקרא ה"ר [בדאי (סוכה נב) צדיקים נמה להם כהן] שמוכא והלאה תלמדו בלא פניות. (רב, טז, הרה"ק ר' יקותיאל טישלבוים ז"ע)

שיחת קודש

המשורר מעמ' א'

עסוק מאוד בעבודת ה' ולא רצה שיפריעו לו בעבודתו לכן ביקש מהש"ת שלא יהיה לו יותר חן אצל אנשים ושלל יבואו אליו כדי שיהיה לבו פנוי לעבודת ה', וכשיביקש אזי תפילתו נשמעה ואנשים עזבוהו, ורח"ל כבר לא הביטו לעברו והיה נראה כאילו נמאס הוא בעיניהם, וכשאתא חג סוכות חיפש אורה לחג אך לשווא, הוא לא מצא אף אורה כי לא רצו לבוא אליו כי הוא נמאס עליהם רח"ל, והנה הוא רואה קודם שנכנס לקדש בסוכתו, את האושפיזין עומדים ליד הפתח שמוחין לסוכה ולא חפצים ליכנס לסוכה, שאל אותם הרה"ק למה אינם נכנסים לסוכה, אמרו לו האושפיזין ראינו שאין לך אורחים בסוכה ואם אין אורחים אין אנו יכולין ליכנס, הרה"ק ר"פ מקוויין ניסה להפש אורחים אך לא מצא כלל, כשראה באיזה מצב נראה הוא נמצא וכמו שאומרים לא זו הדרך, שאנשים החלו להתבדל ממנו און באויטיגן פון איהם, וכן האושפיזין חק' לא חפצים להיות בסוכתו, אז הרים עיניו לשמים לרבש"ע ששוב יקבל את החן וימצא חן בעיני בני אדם, ותפילתו שוב התקבלה וקיבל את החן, והנה להיות מוצא חן אצל בני"א, וכן אורחים היו לו בהרחבה לשנה הבאה, וכן האושפיזין באו אליו חזרה לסוכתו, עד כדי כך אין געוולדיג ענין אהבת ישראל כי זה החלק שלהם של הצדיקים והסד.

היגיון איז די הייליגע זוסע אושפיזע פון די הייליגע משה רעיא מהימנא וואס איז געווען די רועה נאמן, והסבא ז"ל מרן הרמ"מ זיע"א גם נשא את שמו חק', של משה רבינו ע"ה, שהיום גם אושפיזא שלו.

בתורה חק' א' וזאת הברכה אשר בך משה איש האלוקים את בני ישראל לפני מותו, בתורה יש פשטים עד אין סוף, דקשה למה יש לדייק שזה היה לפני מותו, הרי ראו שזה היה לפני מותו שכן היה הסדר שמדע"ה נסתלק לאחר שבידך את ישראל, אלא לרמז על גודל אהבת ישראל של משה רבינו שמסר והפקיר נפשו עבור כלל ישראל, אפי' דער הייליגע זוסע נביא העליון משה רעיא מהימנא צריכים לתאר בעצמנו שהיה טרוד מאוד בעבודת חק' שלו בימיו האחרונים, ולכאורה היה צריך להיות מתעסק בעבודת קדשו ולייחד יחודים גדולים לעצמו שאין לנו השגה ולא יהיה לנו השגה, כמה שהיה מתעסק בעבודה שלו, אז היה צריך להיות עסוק בבחינת ויחודים עליונים, אך אין לנו השגה בכזה קדוש עליון, הוא ירד לעם ומסר עצמו בעבורם על אף הזמן הקצר שנותר בשבילו, כדי לברך את בני ישראל ולהשפיע עליהם השפעות טובות זה היה עבורו יותר מעלה ונחוצה מהכל, ולא הביט על עצמו והפקיר עצמו, העיקר שכל היהודים יהיה להם השפעות טובות ברו"ג, לכן שפיר מובן הפסוק מה שהיה לפני מותו כי היה זה לפני מותו ולכאורה היה צריך להתעסק רק עם עצמו ביחודו ובהתקרבותו להבוס"ע לפני מותו ועם כל זה לא שם לעצמו על עצמו אלא רק הסתכל ושם עינו ולבו למען כלל ישראל.

והוא נקרא מפעם לפעם משה כי הרבה מצדיקי הדור נקראו בבחינת משה וז"ל נקראים בשם משה, ומשה שקול כנגד כלם, מכי יהודי מקושר למשה רבינו ויש לו ניצוץ של משה רבינו כי ממש רבינו יש לכל ישראל ניצוץ ממנו שהוא הזריח על כל יהודי ויהודי, שישים ריבוא נשמות ישראל, והאיש משה ענו מאוד וכו',

מדבר מ"א מרן הרמ"מ זיע"א על הרה"ק רבי נחמן מברסלב ז"ע

היה בשיבול קטן ונמנה לו שיהא אפסר שיניח מאכילתו כפי מה שהיה רגיל לאכול בבוקר ובצהריים וכו', על כן ישנו עצמו שיהא בולע כל מה שיאכל דהיינו שלא יהיה לו שום מה שיאכל רק יבלע כמות שהוא כדי שלא ירגיש שום טעם באכילתו. ועשה כן ועלה נפשו בצאוריו... שהיה אז כן שיש שנים"ל כן נהג בגיל שש בעבודה נוראה זו, אך רח"ל מבעתה זה נהיה לו נפוח מאוד בגרונו ויהי לו קשה להמשיך באופן זה, אך אין לנו השגה בזה שמואב בגיל ששמונה עשרה היה כבר לאחר שבידך כל התאוות רעות וישויות רעות מזה כבר כולו טהור, שבידך תאות האכילה וכו', וכל המידות רעות, וכן השמחה של מצוה היה מוראד"ג אצלו שהיה מחוק את מולם להיות בשמחה ואמר שהיה צריכים להיות תמיד בשמחה, ושמחת המצוה היה אצלו געוולדיג.

מסעור שקודם פטירתו היה לו רח"ל מחלה שהיה לו ממנה יסורים נוראים, ובסוכות שהיה כזה בעל יסורים... שהיה בבחי' "וזהו מחולל מפשעיו", רח"ל. היה קשה מאוד למצוא אתרוג, בדרך פלא הגיע להרה"ק מברסלב ז"ע וז"ל אתרוג מורד, הרה"ק נתנויר לשמחה על שיש לו אתרוג, וזה שקראו לכלי זמר שינגנו לכבוד האתרוג שטמא, והשמחה של מצוה ברתה בו על שבה לברך על אתרוג בסוכות. ונשלושה ימים לא חש בשום יסורים מיסורי הגוף והכל היה כמות השמחה של מצוה על שוכה שיש בידו אתרוג וכו'. ושמחתו הייתה עצומה שהנה זכה כל פעם בעוד מצות צדקה והכל בחיות ובשמחה, מיט הברען מיט א חיות של מצוה. (אמרי מרדכי סוכות תשס"א ז"ע)

ובמקום ענותנותו שם אתה מוצא את גדולתו, אפי' היה כזה גדול, קודש קדשים, ואב הנביאים וענק הדור, עכ"ל היה יורד לכל אשר בשם ישראל יכונה קטן מגדול, כי הוא השפיע על מולם לדורי דורות תמיד, כי משה רבינו הוא הענו האמיתי שמוסר ומוריד עצמו לכל יהודי כדי לקרבו לאבינו שבשמים ולהשפיע עליו כל ההשפעות הטובות.

מידע היום הוא יומא דהילולא של הרה"ק ר' נחמן מברסלב, כתוב בספרו חק' "ליקוטי מוהר"ן", שבתו אמרה פעם מולם הושבים שצדיק גדול לא יכול להיות כ"כ בקשר עם העם, והיא אמרה שזה טעות וזה היפוך, אלא כמה שהצדיק יותר גבוה בקדושתו, כך הוא יכול להעלות מעלה מעלה את הנמוך שבעם לכל הבחינות, ומשה רבינו שהיה ענו ממולם הוא הצליח להביא אפי' הנמוך והקטן שבהם לכל הבחינות והדרגות הטובות.

כמו ששזחחנו כל צדיקי הדור נקראים משה שפיר קאמרת, ואצלם ראו בחינת משה רבינו, אצל ההייליגע זוסע רעבין מרן הרמ"מ שהיה צדיק הדור ואמיתי וקדוש עליון אצלו ראו את המס"נ לכל יהודי שאי אפשר להשיג זאת, אהבת ישראל שלו הגדולה, שכל ימיו היה חלוא ביסורים והכל כדי לכפר עבור כלל ישראל, הוא אמר פעם, שהכל מה שסובל הוא עבור כלל ישראל, "וזהו מחולל מפשעיו", הוא היה בעל יסורים כל ימיו והכל כדי לכפר על כלל ישראל, וכן הוא דבק במידת האמת והענווה ואחז בלבו שכל אחד יותר טוב ממנו, וכן ירד לכל ילד קטן ולכל יהודי במה שהוא צריך, והכל כדי לזכות את כלל ישראל, שהיה הענו האמיתי, ואחז צדיק דרכו שהפשוט שבפשוטים מישראל יותר טוב ממנו, וידע באמת ברורה לעצמו בענותנותו שהוא מן הגדולים שבגדולים, וכולם יותר טובים ממנו.

ועוד כמו שכתוב ברמב"ן חק' ב"אגרת הרמב"ן ז"ל: "וכל אדם יהיה גדול ממך בעיניך", ובדרך אגב, זה מעט הכמות ורב האיכות האגרת הרמב"ן וזה שקיך התה (טעם) של מוסר תורה וחסידות, כל זה מונח בתוך אגרת הרמב"ן, ואם נדייק בדבריו חק' זה הרי עצום, ואפי' אם הוא חוטא רח"ל הוא יותר ממך הוא שוגג ואתה מויד, בכלל כל האגרת וכל מאמר ממנו איז מוראד"ג און געוולדיג, שם א' שצריך לעמוד בפני חבר כמו לרבי, בכזה הכנעה כמו לרבו.

מרן הרמ"מ ז"ע ועכ"ל היה אוהב ישראל והיה לו מסירות נפש עבור כלל ישראל, והתפלל בעדם, אז מה כאן עומד ומתפלל אף שם עומד ומתפלל, הרבי ז"ע עם כל הצדיקי אמת הקדושים הם תמיד כסדר משפיעים השפעות טובות לכלל ישראל ברו"ג, וישויות לכלל ישראל, וזכות משה רבינו רעיא מהימנא וזכות הרבי הרה"ק רבי נחמן מברסלב ז"ע שהיום הוא יום ההילולא דיליה וזכות הרבי מרן הרמ"מ יגן עלינו ועכ"ל אויף אייביג.

זכות הרבי יגן עלינו ועכ"ל אויף אייביג, וכל הצדיקים יגנו עלינו ועכ"ל אויף אייביג.

השי"ת ירחם שכבר בסוכות הדאי שתא נעלה מיד לבית המקדש ונרקוד בביהמ"ק בשמחת בית השואבה, הרבש"ע הוא הכל יכול וישועת ה' כהרף עין.

זכות משה רעיא מהימנא יגן עלינו ועל כל ישראל אויף א זיסען אופן אויף אייביג.

היה בשיבול קטן ונמנה לו שיהא אפסר שיניח מאכילתו כפי מה שהיה רגיל לאכול בבוקר ובצהריים וכו', על כן ישנו עצמו שיהא בולע כל מה שיאכל דהיינו שלא יהיה לו שום מה שיאכל רק יבלע כמות שהוא כדי שלא ירגיש שום טעם באכילתו. ועשה כן ועלה נפשו בצאוריו... שהיה אז כן שיש שנים"ל כן נהג בגיל שש בעבודה נוראה זו, אך רח"ל מבעתה זה נהיה לו נפוח מאוד בגרונו ויהי לו קשה להמשיך באופן זה, אך אין לנו השגה בזה שמואב בגיל ששמונה עשרה היה כבר לאחר שבידך כל התאוות רעות וישויות רעות מזה כבר כולו טהור, שבידך תאות האכילה וכו', וכל המידות רעות, וכן השמחה של מצוה היה מוראד"ג אצלו שהיה מחוק את מולם להיות בשמחה ואמר שהיה צריכים להיות תמיד בשמחה, ושמחת המצוה היה אצלו געוולדיג.

מסעור שקודם פטירתו היה לו רח"ל מחלה שהיה לו ממנה יסורים נוראים, ובסוכות שהיה כזה בעל יסורים... שהיה בבחי' "וזהו מחולל מפשעיו", רח"ל. היה קשה מאוד למצוא אתרוג, בדרך פלא הגיע להרה"ק מברסלב ז"ע וז"ל אתרוג מורד, הרה"ק נתנויר לשמחה על שיש לו אתרוג, וזה שקראו לכלי זמר שינגנו לכבוד האתרוג שטמא, והשמחה של מצוה ברתה בו על שבה לברך על אתרוג בסוכות. ונשלושה ימים לא חש בשום יסורים מיסורי הגוף והכל היה כמות השמחה של מצוה על שוכה שיש בידו אתרוג וכו'. ושמחתו הייתה עצומה שהנה זכה כל פעם בעוד מצות צדקה והכל בחיות ובשמחה, מיט הברען מיט א חיות של מצוה. (אמרי מרדכי סוכות תשס"א ז"ע)

כדאי לסבול ביונות בשביל כבוד התורה - נוהג היה הגה"ק רבי ישראל מאיר הכהן מראדק, בעל ה"פני חיים", שבכל ליל שמחת תורה היה בא לשמוע עם בני הישיבה בשמחת התורה. שנה אחת בעת שנכנס אל היכל הישיבה פתח אחד מבני הישיבה ושר בקול גדול: "צדיק כתמר יפרח" שמועו בני הישיבה והצטרפו אל השירה עד ששרו כולם בקול גדול. החוויה ה"פני חיים" והליל את פניו הטהורות בידו קוואר קריאת שמע. בחורים שעמדו לידו ספרו אחד כך כי שמועו אותו לוחש לעצמו: "מה לעשות, עלי להישאר עד סוף ההקפות, בשביל כבוד התורה כדאי לסבול ביונות.

תשובה יגיעה - פעם אחת בעיצומן של ההקפות הבחין דיון העניי בסנדלר פשוט שרוקב ומכרכר בכל עניי לבסוף של תורה. עניש הדיון אל הסנדלר ושאל בחיוך: מה זאת רבי יהודי שאתה כל כך שמח? אנו לומדים ואתה שמח? אומר דן - ענה הסנדלר - ביום כיפור אני עומד בתפילה ומתוודה "על חטא שחטאתי לפניך בכפת שוהר", וכו' אני לוקח שוהר? - הקשה הסנדלר - ומה ישיבות לי ולחטא זה? אלא העניי הסנדלר, כל ישראל עובדים זה לזה ומתוודה אני על חטאי הדיון... ואם אני שותף לחטאיך, שותף אני גם ללימוד התורה שלך.

זה העניי סוכה שלי - בין יום הכיפורים לסוכות היה נוהג הה"ק רבי חיים מצאנז, ללבוש בגדי יו"ט ולחבוש השטיימל. פעם ישב באחד מימים אלה על יד שולחנו ונאמן: בני ותלמידיו התפלאו: בנקום השיראה של שמחת יו"ט, דרכו, הוא מתאנה. חששו שמא הוא מרגיש משותף אל טוב בביראותו, וינשנו אליו וישאלוהו לסיבות אמתיות, אמר להם הצדיק, שיקראו אליו את החסידים העשירים המתאספים באכסניה פלונז, הלכו וקראו, לשכנאו אליו, אמר הצדיק: "עבר ראש השנה, עבר יום הכיפורים, ואני עוד לא עשיתי תשובה, באיזה פנים אצו להיכנס לסוכה? נדענונו החסידים לשמוע את הדברים, והוא המשיך: "וקו אני לסוכה של כמה אלפים יריישי לדיקה, ואין לי אם תלוי לי את הסוכה הה, אוכל לעשות תשובה כראוי, ובמשך כמה שבועות בע"ה אשיל לכם". לא חיסכו החסידים העשירים והשינו לו מיד את סכום הכסף, והצדיק - נהרו פניו והיה שרוי בשמחת יו"ט. בגיל התקשר חג הסוכות, כשבא מבית הכנסת מנוקע בטלית, כדרכו בקודש, ונגס ישר אל הסוכה הגדולה שבהצד, התעבה רגע על יד הדלת, והלך לראש השולחן. עמד ואמר: עבר ראש השנה, עבר יום הכיפורים, ואני עוד לא עשיתי תשובה, באיזה פנים אני מוני להיכנס אל הסוכה? אבל "אני בעדך אחיה פניך אשבעה בתקין ומתוה". עשיר סוכות היה דן חיים מצאנז נותן הרבה צדקה ותר מנהיג. פעם אמר עבד סוכות, כי הוא צריך לאוהב אלפים רובל, הלכו בניו ולוו אצל הגבירים אלפים רובל והביאו לאביהם, אשר חילק אותם מיד לעניים. בלול האק נכנס לסוכה, ואמר: "העולם נוהגים ליפות ולנאות את הסוכה בכל מיני פאר וזהר, ואני לא כן עשיתי: הצדקה - זה העניי סוכה שלי, היא פארה והיא הדרה של הסוכה!

סוכות - זמן תשובה

זמן מוחיל עונות והמתקת הדינין ולקחתם לכם ביום הראשון כמדרש ראשון לחשבון עונות, על דרך משל רופא מומחה הבא לעיר הכל רצין אליו לספר כל תלולאיהם למען יאמר להם רפואה על כל דבר, כמו כן ביום ראשון של סוכות שנתעורר חסדו של אאע"ה או כולן מחשבין עוונותיהם לפנינו ומבקשים רפואה אל כולם "ונחמל להם" וכמו שאמרו שאכן טובה הי' תלוי בצוואר של אברהם אבינו וכל חולה הרואה אותם נתרפא ע"כ ביום זה נמתקין כל הדינין מעלינו ומעל כל ישראל אמן. (הישר והטוב)

מהני תשובה על כל דבר

תשב אנש עד דכא, אפי' עויע' כדור אנש וגם חטא בשאר עבירות חמורות, ובתשובה בישיבות סוכה למצוה נחמל לו. (וידעי ביה)

ראשון לחשבון עונות

בסוכות מתגלין חסדים גדולים, אז הוא זמן לחשוב עונות ולקבל עליו לעשות תשובה, ובחסד הבורא ית' נחשב זה הבהלה, לחצי פרעון, (הדאם בשדה) החשבון הוא חצי פרעון.

כפרות עונות

והיית אך שמוע. יש לדקדק מדוע לא נאמר זאת בכל הרגלים רק בסוכות, ונוכל לומר להפסוק מרמז לנו שצריך לשמוח מר"ה עד סוף סוכות מפני שבימים הללו מכפרים עונות האדם והוא מרומם בתיבת א"ך רומז לכ"א יום. (אין עזות)

משולחן גבוה
המשך מעמ' א'

קיתון על פניו. ויש לדקדק דבמשנה לא נזכר כלל שגשמים סימן קללה בזוג, וכדאי (תענית ז). וא"כ יש לפרש דאדרבה כוונת המשנה לטובה ולכפרה, והיינו דלאחר שבני ישראל עבדו את ה' בימי הירחמים והרצון ברה"ו ויוה"כ, יש להקב"ה קורת רוח מבניו, ואז הרי כל הפמליא של מעלה בודאי מתקנאים בהם שהשיגה הקדושה יורדת למטה ופרסא גדפהא עלי (וה"ק ח"ג קט). וכדי למנוע שלא יזיק להם עין הרע מהמלאכים המסתכלים בקנאה ורואים למעלה את הנחת רוח להקב"ה, והאורות הגדולים מהעבודה של בני ישראל בקבוצי מטה בעולם הזה, שופך הקב"ה כביכול עליו קיתון על פניו כדרך שעושים לסגולה לבטל עין הרע מילד, שירוקים לו בפניו, כדאיאת במדרש.

שמיני עצרת

ביום השמיני עצרת תהי' לכם (במדבר כט, לה). רש"י ז"ל הביא ממדרש אגדה, כשבאין ללכת כו' בבקשה מכס עשו לי סעודה קטנה כדי שאהנה מכס. ויש להבין דלאכארה מה תועלתה של סעודה קטנה, אדרבה אם קשה הפרידה עושין ומרבין השמחה בכל מה דאפשר כמובן, ובביאור העניי נראה כי לאחר כל העבודות הק' של בני' באלו הימים הנוהגים שבערו, שנעשה התקשרות ודביקות גדולה בין ישראל לאב"ש, כבדא קטירא איתקטרו, כי הי' בחי' מלך בשרה, שעשו תשובה מיראה ומאהבה, אחרי כל זה, חוזר המלך לפלטרין דילי, ואז כשבאין ללכת, אומר המלך הגדול: קשה עלי פרידתכם - היינו קשה עלי אם תיפרדו חלילה, ולכן כדי שלא תיפרד החבילה, עצה טובה קמ"ל עשו לי סעודה קטנה שאהנה מכס - כלו' סעודה שאינה מספקת ואינו נאכל עד לשבע, לאפוקי סעודה גדולה המשביע רעבון, וממילא ישארו בני' רעבים גם צמאים (תהלים קו, ה) להשי"ת, וקירבת אליהם יחפצון, צמאים ותאבים להתענע עור, ויקויים בהם סיפא דקרא כי השביע נפש שוקקה ונפש רעבה מלא טוב לכל השנה כולה. (באר מנחם ח"א למחן אדמו"ר זיע"א)

פ"א בא אל מרן מוהר"ד איש ח"א שנקרא ר' אביגדור מוולאשציווא, על סוכות, ובלילה הראשון אחר הסעודה כשהי' לערך שעה י"א או י"ב, ישבו הם יחד בסוכה, ואיש אחר לא היה שם, והרגיש ר' אביגדור איזה הרגשה, ונפל עליו חמד גדול, וא"ל מרן מוהר"ד: תדע, שאברהם יצחק ויעקב המה כאן "דאמעווע געסט" (אדוהים קבועים) - פ' שאינו צריך לירא מהם. (מג"ד ליקוטי ד"ד)

ויאמר ה' אל אברהם לך לך וגו', אמר מרן מוהר"ד זול"ק: "לך לך דו גיי דיר", דהיינו כמו אתרוג שולקחים אותו מהאילן בעודו ירוק ואח"כ לאט לאט יבוא אל מראה האתרוג הראוי, כמו כן צריך האדם לייך ממדרגה למדרגה עד שיבוא לבחי' יראת שמים האמיתית, והיכן יכולים לבוא למדרגה זו, "מאריך" - היינו שיוכר כי מעפר בא ואל עפר ישוב, "וממולדתך" - היינו דע מאין באת מטיפה סרוחה "אל הארץ אשר אראך" - ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון וכו'. (מרן מוהר"ד מעלות זיע"א מתוך סוכת דוד)

במשנה (סוכה ב, ט) ירדו גשמים כו' משולו משל, למה הדבר דומה, לעבד שבא למוזוג כוס לרבו, ושפך לו

השמחה
במחיצת החת"ס

המשך מעמ' ז'

וביאר החתם סופר הק' זי"ע דהנה ביו"ט הראשון של סוכות ג' מצות איכא, נטילת לולב, ישיבת סוכה ושמחה, ביום השני חסרה כבר נטילת לולב (מדאורייתא) ונשארו ב' מצות, וביו"ט האחרון כבר חסרה אף המצוה השנייה, דהיינו ישיבת סוכה, לזה נאמר "והיית אך שמח", דקאי על יו"ט האחרון כי רק זה נשאר לנו ממצוות החג והוא "השמחה".

רבינו נפטר בכ"ה בתשרי ה'ת"ר בברטיסלאבה. על קברו בבית הקברות היהודי הוקם "אוהל" (ציון) המהווה אתר עלייה לרגל.

במהלך מלחמת העולם השנייה כאשר החלו הנאצים להרוס את בית הקברות, הסתכן משה אריה ליב ווטיץ, סוחר ותלמיד חכם, וניהל עם הנאצים משא ומתן. הוא הצליח לשחד אותם בכמות גדולה של זהב, למנוע את המשך ההרס ולהציל את חלקת הרבנים שבה קבור החתם סופר.

בסמוך לציונו של החתם סופר מוצב כיום לוט המנציח את פועלו: "במקום קדוש זה יוחק לעד זכרו הטוב וזכר צדקותיו ומעשיו הכבירים של האי גברא יקירא ראש וראשון לכל דבר שבקדושה הרב משה אריה ליב הי"ד... וואטיץ מייקירי קהילת פרשבורג קודם החורבן, אשר בשנות הזעם מסר את נפשו... והשקיע את כל הונו ואונו להצלת ציון קודשו ומקום מנוחתו של מרגא ורבנא החתם סופר זי"ע ואתו עמו יתר הקדושים אשר בארץ המה הטמונים בחלקה זו מידיהם הטמאות של הדוים האורורים ימ"ש".

זכותו יגן עלינו ועכ"א

לוקס מהספר החדש "ספרא דמלכא"

משה שמוח בשמחת התורה

משך כל שנות חייו רבינו עלי אדמות חג שמחת התורה אצל רבינו ובני הישיבה היה לשם דבר. חגגו אותם התלמידים במחיצת רבם החתם סופר מתוך שמחה של מצוה באנפי נהירין וברעותא דליבא. הגה"ק רבי מרדכי באנעט זכר צדיק לברכה מתאר את השמחה שאפפה אז את רבינו ואת בני הישיבה, עוד בתקופה שרבינו שימש כראש ישיבה בדרעזניץ: "משה שמוח בשמחת תורה, זיו הדרתו מבהיק כמנורה, חכו מממתקים וכולו מחמודים מפז פנינים יקרה כו'". כך נהפך חג שמחת תורה אצל כל תלמידי בעל החתם סופר ובני צאצאיו כיום סגולה והתעלות, יום שמחה והתרוממות.

תוארו של רבינו בשמחת תורה היה לפי אחד התיאורים: "א ווייסן שטערן און פיינערדיגע אויגן, א פערפלאמטער" [מצח לבן ועיניי אש; נלהב] וכך שר ורקד לכבוד התורה.

אורחים רבים היו באים לשהות במחיצת הקודש בכדי לראות את רבינו בשמחת התורה, והיו ביניהם מי שביקשו לנהוג בבית מדרשו במנהגים אחרים, אך רבינו הקפיד שלא ישנו ממנהגיו בבית מדרשו.

והיית אך שמח

בגמרא (פסחים עא ע"א, סוכה מח ע"א) דרשינן לרבות לילי יו"ט האחרון לשמחה, והדברים צריכים ביאור דהרי אכין ורקין מעיוטין הן, ואיך דרשינן כאן לרבות.

על הצדיקים

השמוחה ועבודת הקודש בירח האיתנים במחיצת הגה"ק רבינו החתם סופר ז"ע לרגל יומא דהילולא קדישא כ"ה תשרי ה'ת"ר



שישאר גם לחג הסוכות, אך הוא סירב. אמר לו רבינו, שהוא ישאר כאן בסוכות... אך רבי שמואל אליעזר לא הבין כראוי את דברי רבינו, ונסע לדרכו. והיה באמצע הדרך, אירעה לו תקלה, והוכרח לחזור ולחוג את חג הסוכות בפרעשבורג אצל רבינו.

עבודת קדשו של רבינו החתם סופר בחג שמיני עצרת ויום שמחת התורה

עבודת קדשו של רבינו החתם סופר בחג שמיני עצרת ויום שמחת התורה – הייתה שלא מעלמא דין, ונשארה חקוקה לנצח וחרות באותיות של אש על לוחות לבכם של כל המשתתפים. בליל שמיני עצרת היו מתקבצים תלמידי רבינו בביתו לאחר הסעודה, והיה נותן לפניהם מיני כסנין ויין רב כדי המלך; וכל אחד היה מזמר פרק שירה. סיפרה בתו של רבינו מרת שמחה ע"ה, כי פעם אחת בליל שמיני עצרת קרא רבינו לתלמידו, וזה אמר: "זייט לוסטיגן" [היו שמחים!], ופצחו הבחורים בשירים ובריקודים בשמחה ובגילה לכבודו של יום, לכבוד התורה ונותנה. באחד מדרשותיו מעלה רבינו בדבריו הקדושים על סגולת מעלת השמחה ביום שמיני עצרת [דרשות לסוכות דף נד]. שביום שמיני עצרת יום בו "מייחד הקדוש ברוך הוא עם ישראל לבדם... נמצא הקב"ה שמח בפני עצמו על תשובתם של ישראל עם קרובו, "ישראל שמחים בפניו".

המשך בעמ' ו'

אלא בשירות ותשבחות, והיה מנגן המנגן באשר היה עליו רוח ה', אבל כל זה היה בילדותו, כי לעת זקנותו היתה קדושתו כל כך גדושה שלא היה להכלילה אף בשיר, ואז לו דומיה תהילה.

יושב והוגה בתורתו בסוכה

בשמחה יתירה ובחרדות-קודש, חגג רבינו החתם סופר את שבעת ימי חג הסוכות. סוכתו היתה מסוככת בענפי דל, ומרבה היה בנרות הרבה יותר משאר ימים טובים [זכרון למשה עמ' קפד]. יש שביארו טעם הוספת הנרות יותר מבשאר יו"ט [מובא בספר מנהגי רבותינו והליכותיהם], דהנה ריבוי הנרות מביא לשמחה יתירה, ובחג הסוכות היתה במקדש שמחה יתירה כדכתב הרמב"ם הלכות לולב: ואע"פ שכל המועדות מצוה לשמח בהן, בחג הסוכות היתה שם במקדש שמחה יתירה, שנאמר ושמחתם לפני ה' אלוהיכם שבעת ימים, על כן נהג להוסיף בחג הסוכות נרות יותר מבשאר ימים טובים.

היה יושב רבינו החתם סופר והוגה בתורתו בסוכה, ולא היה נראה כמעט חוצה לה. והתפלל תפילות ערבית ומנחה במשך כל ימי החג בסוכתו.

הגה"ק הנודע רבי שלמה אליעזר אלפאנדרי זצ"ל מח"ס שו"ת "הסבא קדישא", זכה בעצירותו להיות ביום הכיפורים אצל רבינו בפרעשבורג. הוא סיפר כי במוצאי יום הכיפורים, כאשר נכנס אל רבינו על מנת להפדר ולנסוע לדרכו, ביקשו רבינו

ימים מרוממים היו אצל מרנא ורבנא בעל החתם סופר טרם פרוס ימי חג הסוכות. דבק היה בקונו בהתרוממות רוח נפלאה מאחר יום הכיפורים עד להכנס זמן שמחתנו.

"אחר גמר ביוה"כ, יורדת ברכה מלאה בסוכות"

בימי עלומיו מחבר היה החת"ס שירים בארבעת הימים שבין יום הקדוש לחג הסוכות, מרוב דביקותו ואהבת בוראו שבערה בתוככי לבבו.

בספר 'שירת משה' הביא מאת הג"ר שלמה אלכסנדר סופר את עדות אביו שפנה הגאון רבי שמעון סופר אב"ד קראקא בשאלה אל אביו מרן זצ"ל, מדוע דוקא בצעירותו חיבר את השירים בין יום הכיפורים לסוכות? השיב לו: "כשהייתי צעיר לימים לא הייתי יודע מה לעשות מרוב דבקות בימים הללו, ולכן החליתי לשיר" [וכלשון רבינו: "זויה איך יונגער, וואר האבע איך אין דער פיער טאגען צווישען יום כיפור און סוכות פאר דבקות ניכט געוואוסט וואס איך טהון זאלל, זא האבע איך שירים געזונגען"].

בספר אור פני יהושע להגה"ק רבי יהושע בוקסבום זצ"ל אב"ד גאלנטא אמר לבאר את ההנהגה הפלאית כי רבינו, מתוך גודל קדושתו לא היה יכול לבטא את התלהבותו בדרך אחרת

הילולא דצדיקא

יום ב' ט"ו תשרי

– יעקב אבי (י"א שנה קודם, ביום זה נשארו בניו למערת המפלה, כ"א, רנ"ו) רבי יצחק אייזיק תל' המגיד ממעזריטש ומוזלאטשוב ב"ר יואל הכהן ב' ברית כהנות עולם מקורי (תקמ"ח) ואחיו רבי משה ב"ר יעקב תוס' יו"ט (תק"ס) רבי נתן ממאקאווא ב"ר שמואל תל' החוזה הקדוש"ב מפשיסחא (תקפ"ו) רבי מאיר אראק אב"ד ילובין וטארנא ב"ר אהרן יהודה (תקפ"ו) רבי שמואל ישר דוב טויבענפעלד נאב"ד מאוני ב"ר משה מנחם – זכרון קדושת שמואל (תשנ"ו) רבי מרדכי ב"ר ישר בערצי לייפר מנדבורנה – מאמר מרדכי – (תת"ה) לפני פטירתו אמר: איך הקב"ה מקיים מצות נשילת אתרוג, נוטל צדיק ומריחו. – רבי שמעון ב"ר ישראל מיערוסלאב תל' הנע"מ והחזה ועוד 250 צדיקים (תר"י) רבי צבי הירש ב"ר שלמה שפירא ממונקאטש ב' דרכי תשובה (תרע"ד) רבי משה זכות אב"ד מנטובה ב"ר מרדכי, קול"ש ו"ת אגרות הרמ"ז (תת"ה) רבי שלום דובער שניאורסון מרציצה ב"ר יהודה לייב מקאפוסט (תרס"ט) רבי שמואל רוקח מסקאהל ב"ר יהושע מבעלזא – חתן הצ"צ מוויניץ וחותן ר"א מבעלזא (תרע"ט) רבי אלימלך בן ציון שפירא ב"ר קלונימוס קלמיש מפיאסעצנא. רבי נחמן כהנא מספינקא ב"ר צבי (תש"ל) רבי בנימין זאב וואלף אויערבאך מאויראן ב"ר יצחק צבי מנחם מלעטשוב (תת"ט) רבי משה קאנישא אב"ד ינק ופרעשניקוב – תל' החת"ס (תקצ"ו) רבי אברהם אב"ד באר ב"ר מאיר זק אב"ד לבוב (תת"ה) (י"ז תשרי) – רבי יואל משאן ב"ר מאיר (תש"ט) – רבי יודי טיאה ווייל אב"ד קארלסרוא ב"ר נתנאל (תקס"ו) רבי יהושע אלעזר מקאלאמייא ב"ר משה יוסף מברדיטשוב חתן ר"ח מקאסוב (תת"ה) ובנו רבי שמואל דוב חורוב מפערסיווא האמרי ברוך מוויניץ (תש"י) רבי דוד מרדכי ב"ר מנחם מטאלנא (תש"י) – רבי משה ב"ר שמשון איגרא מטיסמניץ (תקס"ב) רבי אהרן גרינברג מטאלנא ומהאלוין ב"ר שמחה – תל' החת"ס (תת"ה) רבי נפתלי הורוויץ ממעליץ ב"ר יהודה – קדושת נפתלי (תת"ה) רבי יעשי' שנייבאל ב"ר דוד (תשס"ג) רבי חנה הלבירטשא אב"ד קאלשיץ ה"ד ב"ר מנחם מענדל אב"ד דוקלא ופרסיטקי-דברי חנה (תש"י) רבי נחמן ב"ר שמחה מברסלב ב' ליקוטי מוהר"ן (תקע"א) – רבי בצלאל מוכס ב"ר נתן הקדוש (תת"ה) רבי אלתר מרדכי ספרד מאוסטראה ב"ר אליקים געציל (תת"ה) רבי אהרן פרידמאן מסאדיגורא ב"ר ישראל – קדושת אהרן (תת"ה) רבי אליהו ב"ר שלמה ולמן הגר"א הק' מוילנא (תקנ"ה) רבי יעקב יצחק "היהודי הק' מפשיסחא" ב"ר אשר (תקע"ד) ובנו רבי נחמי יחזאל מביחוצ (תת"ה) רבי חיים יצחק ירוחם אב"ד לימאנא ואלטשטאדט ב"ר שרגא זאב (תש"י) רבי ישראל שפירא מגראדוסק ה"ד ב"ר חיים מאיר יחזאל חתן ר"א השני מסטאלין (תש"י) רבי אבי עזרא זעליג שפירא מדראדיבטש ב"ר יצחק מרדכי מוויניץ (תש"ד)

יום ד' י"ז תשרי

יום ה' י"ח תשרי

יום ו' י"ט תשרי

יום ש"ב ק"כ תשרי

יום א' כ"א תשרי-ה'ד'

יום ב' כ"ב תשרי – שמי"ע ושמו"ת

יום ג' כ"ג תשרי

יום ד' כ"ד תשרי

יום ה' כ"ה תשרי

רבי בונם יואל טוויסיג ממטרסדורף ב"ר ישראל (תשס"ה) רבי ישר בערשי מספינקא ב"ר צבי (תשס"ה) רבי אברהם יהושע העשיל ב"ר משה זושא ממוזבין (תש"א) רבי מאיר יהודה שפירא אב"ד מעזליבארץ ב"ר דוד מדינוב – אור למאיר (תש"ט) רבי אהרן ב"ר ישראל מסאדיגורא ב' קדושת אהרן (תת"ה) – רבי אברהם יהושע העשיל "הרי"ר העשיל" ב"ר יעקב – חנוכת התורה (התפ"ד) רבי יעקב יוסף רב יב"י מאוסטראה ב"ר יהודה לייב תל' המגיד ממעזריטש (תקנ"א) רבי רפאל שמעון קאליש מסקערנאבין ב"ר מרדכי מנחם מנדל מוואראקא (תרפ"ו) רבי נפתלי ארי שפינעל מאוסטרווא ב"ר משה (תש"ט) רבי יחזאל מואשענערלי – ב"ר יוסף (תש"ט) רבי אברהם ב"ר יעשי' מראדיון (תש"י) רבי אליעזר ב"ר יצחק פאפו ב' "פלא יועץ" (תקנ"ה) – רבי מנחם ב"ר אליעזר מפרמישלאן ב' דרכי תשובה (תקל"א) רבי יחזאל מיכל מרגליות מקאוולע והראדני ב"ר שמואל שמעלקא מליסקא תל' מרן הבעש"ט (תת"ה) רבי נתן אב"ד דאברמיל ופרעמישלא ב"ר יעקב יהושע הפני – שארית נתן – (תקס"ב) רבי משה שחם אב"ד דאלינא ב"ר דן מבראד תל' מרן הבעש"ט והמגיד מוואליטשוב (תקפ"ה) רבי יחזאל צבי אונגא מטארנא ב"ר מרדכי דוד מדאברמיל חתן ר"ש מוואליץ וחותן הו"ח (ת"פ) רבי יחזאל אב"ד קעלן אבי הרא"ש ב"ר אורי (ה"א כ"ה) רבי משה מרדכי כהנא מאוסטראה ברעזאן ב"ר נתן נטע עין תל' מר"ם לובלין (שצ"א) רבי מנחם מפרמישלאן ב"ר אליעזר תל' מרן הבעש"ט (תק"ה) רבי דוד משה מטשורטקוב ב"ר ישראל מוויניץ (תש"ד) רבי אלימלך ב"ר יעקב יעקב (תש"ה) רבי אברהם שמואל בנימין סופר החשב סופר ב"ר עקיבא (תשכ"ט) רבי יעקב ארי מטריס ב"ר מרדכי זשייא (תש"ט) רבי אברהם הלוי עפשטיין מסטובניץ (תש"י) – רבי משה יעקב ב"ר יוסף הכהן קביקוב (השנידל חת"א) (תשכ"י) רבי אהרן הלוי הורביץ מסטראשילא ב"ר משה תל' בעל התניא (תקפ"ט) רבי שרגא פיביל מגריצא ב"ר צבי הירש דאנצינער אב"ר ר"י מאלכסנדר (תת"ט) רבי שלמה מסקאהל ב"ר יעקב – בית שלמה (תרל"ה) רבי יוסף לייפער מנדבורנא פ"ת ב"ר אהרן ארי מטמיוואר (תשס"י) – רבי מנחם מנד ב"ר יעקב מליסקא (תקס"ד) רבי חנוך ב"ר משה מקורדובה (תשע"ה) רבי אברהם נפתלי הירץ ב"ר טעביל שייאר אב"ד מייניץ – תורי זהב (תקע"ג) רבי יחזאל מיכל ב"ר יעקב יוסף מירר ממוהילוב. רבי יהושע אשר מוועליחוב ב"ר משה אליקים בריעה. רבי ארי לייבוש ייחוד מטאמזשאו ב"ר יוסף קעניס – חתן האור לשמים מאפסא (תר"ס) רבי אהרן מאיר פרידלנדר מוואלווע ובאלחוב ב"ר ולמן לייב תל' הישמש משה ור"ש מבעלזא (תרל"ה) רבי דוד ונעניא ראב"ד ה"ה ב"ר ברוך ראובן שלמה הלוי (תשל"ג) רבי בן ציון חיים שלמה מושוול וזשא מווערסקי ב"ר יעקב ישראל מהארנסטייפל (תשנ"ב) רבי יעקב יוסף ב"ר צבי הכהן ב' מפולנא ב' "תולדות יעקב יוסף" (תקמ"ג) רבי חיים זאנוויל ב"ר משה אברמוביץ מריטניצא (ריבניץ) (תשנ"ו) רבי יוסף מברעזנא ב"ר יצחק (תר"ל) רבי אלי גוטמבר – מגרידיץ ב"ר שלמה (תרל"ה) רבי אברהם יהודה לייב הכהן שוורץ אב"ד בערדנא ב"ר פנחס זעליג תל' החת"ס והד"ח מצאנו (תש"ד) – יומא דהילולא של הבחור הטחור נפש נקי וצדיק רבי שמעון נתן נטע זצ"ל בן כ"ק מרן הגה"ק רבינו שליט"א שידלחט"א (תשס"ה) רבי יחזאל לייב מאוסטראה תל' מרן הבעש"ט (תק"ב) רבי ישראל מסאמבור ב"ר יוסף משה (תק"ל) רבי בנימין מוואלאוין ב"ר אהרן מוואליטשק תל' המגיד ממעזריטש ומוזלאטשוב (תקנ"ד) רבי יו"ט ליפמן ב' קדושת יו"ט (תקנ"ה) רבי דוד מתתיהו רבינו ב"ר יחזאל יהושע (תש"ה) מניגוני של ישראל רבי לוי יצחק מבראדיטשוב ב"ר מאיר אב"ד הוסקוב ב' קדושת לוי (תקפ"ט) רבי משה סופר מפערשבורג ב"ר שמואל – החתם סופר (תורת משה (תת"ה)

האיש המעופף בשמים... סיפור פלאי לחג הסוכות

השמים... כל תושבי העיר יצאו לחוצות ונחרדו לראות במחזה המסורתי, והנה לפלא נורא ונשגב בעיני כל רואיו. מאות אנשים רצו לארמון המלך, ובשרו ל'ב'י' לאמר: "צא נא אדונינו החוצה, והבט השמימה, וראה צלם אדם בלי כנפים המעופף עד לב השמים, האם נראה או נשמע כדבר הזה בעולם?". המלך לא האמין תחילה לדבריהם, ועד שקם מכסא מלכותו, ויצא החוצה, וראה במו עיניו את המראה הגדול הזה, והשתומם על כך מאד.

כאשר נודע למלך שאין זה כי אם מעשהו של רב היהודים, שכבר ידע מזמן שהוא מפליא לעשות כהנה וכהנה, כאשר כבר נודעו בשערים מעשי הפלא הרבים שחלל, שגר המלך לרבי ישועה מרכבה מפארת עם שרים נכבדים ואמר להם: "לכו נא לרבים של היהודים, ובקשו ממנו בשמי שיזיל בטובו לסור אלי". "אך דבר אחת היא לכם" - הזכיר אותם והתחנן לפניו: "הב'י - 'דברו אתו בכבוד ודרך-ארך, כי איש אלקים הוא". השרים הגיעו לביתו של הרב, ואמרו לו: "אדונינו המלך מבקש מכבוד מעלתך לבוא אליו, כי דבר דחוף ונחנך לו אליך". מיד לבש הרב את גלימתו, חבש את מצנפתו על ראשו, עלה על המרכבה והלך עמהם.

כאשר השקיף המלך בעד החלון, וראה כי המרכבה מתקרבת לעבר הארמון, יצא מפתח ארמונו להקביל את פני הרב: "שלום עליך אדוני הרב" - הכריז. "שלום טובה וברכה" - ענה הרב, ונא לשלומי של המלך. המלך הושיב את הרב לימינו, ואחריו מלות נימוסין דבר אליו בקשקש והשמיע את שאלתו: "ויאיל נא כבודו להודיענו, מה המחזה הזה אשר עינינו רואות את האדם המעופף ועולה מעלה מעלה עד לב השמים, ועל שכמו משא של צמחים?

נהרה התפשטה על פני הרב, וענה למלך: "האמת, גם בעיני יפלא איך קרה המקרה הזה ולא ידעתי סבות, אנכי קניתי מהאיש הזה חבילת הדסים, ובקשתי לקחתה ולהובילה לבית, ומאז שעלה במדרגות ביתי ועד נעשו הוא מרחף באויר..." כשמוע המלך את הדברים מפיו של הרב, התאמת אצלו שאכן הרב הוא שגרם לכל זה. "ידעתי ידדי ידעתי" - אמר המלך לרבו - "כי כבודו עשה את כל זאת, ועתה אנבקשך לומר לי את האמת, מה זה ועל מה זה, ואני אעניש את הבקשים!".

"הנה האיש המעופף ירד עתה" - אמר הרב - "הוא יגיד ויספר בעצמו את כל אשר קרהו, ואדוני המלך החכם ידע לעשות כחכמתו".

עודם מדברים, והנה ירד האדם המעופף, הוא בא לפני המלך, ובקול בכיה ספר את כל אשר נעשה עמו מאז דרכו רגליו על מדרגות הבית, ופתח ואמר בהתרגשות ובקוצר רוח, כשארכבותיו דא לדא נקשו: "הרגשתי, כי רוח חזקה מרימה אותי יחד עם חבילת הדסים שעל גבי, למעלה למעלה, עד לב השמים, ואין מדי מציל". אחרי אנתנתא קלה המשיך ואמר: "רק לפני רגעים מועטים היתה לי הרגשה שהרוח מורידה אותי כלפי מטה, לאט לאט הורידתני כאדם הירד בשליבות הסלם עד שהגעתי לארמונו של אדוני המלך".

"מדוע קרה לך מה שקרה" - שאל המלך את מוכר הדסים המבהל - וענה האיש ואמר: אני חושב שכל מה שקרה לי הוא בגלל עצתם של מוכרי הדסים, ואני ביניהם, כי השנה ניקר מאוד את חבילות הדסים שקונים היהודים לסכוף סכנותיהם, ונמכר אותם בסכום גבוה של עשרים וחמש פרוטות נחשת לכל חבילה".

כשמוע המלך את כל הדברים האלה, התפלא הפלא ופלא על גלות מעשיו של הרב בסיוע, בראותו כי רוח ה' בקרבו לעשות נסים ונפלאות מדי פעם בפעם. המלך כעס מאוד על מוכרי הדסים המסלמים, קרא לכלם והוכיחם על מחשבתם הרעה, באמרם להם: "האיך לא תבשו להעלות את מחירי הדסים במחיר גבוה ומפח נזהר?". ברגע זה צעק המלך על המוכרים: "לכו לבתי היהודים והביאו כל אחד מהם שתי חבילות דסים, והפעם לא תקבלו שום תמורה על כך. כל יהודי שרוצה לקנות עוד דסים ישלם על כל חבילה שתי פרוטות נחשת, לא יותר!".

מהרו מוכרי הדסים לעשות ככל אשר נצטוו, ושמחו היהודים יושבי תוניס על מעשי הרב והללו את ה' על תשועתו ורב חסדיו, ויהדות תוניס צהלה ושמחה. מקור: נער ע"ס "פלאי הנדקים".

חבילה בפחות מעשרים וחמש פרוטות נחשת במזמנים!!!!

צחק היהודי בקול... חשב בלבו כי המוכר העלה המחיר בהרבה כיון שהציע לו מחיר מחל מאד, ואם יבקש לקנות כל חבילה בסכום של שנים ושלש פרוטות, לבטח יסכים לכך. "שנה זו" אמר הקונה למוכר בארשת פנים תמימות, "ההדסים מצויים לרב, אוסיף לך עוד שני פרוטות, קח לך ארבע פרוטות, ותן לי את חבילת ההדסים".

המוכר הערבי לא ענה כלל לקונה היהודי... סבב את ראשו הצדה ומצץ את קצה הנרגילה הריחנית. פנה היהודי למוכר אחר, וגם הוא כמוכר הראשון - "כל חבילה ינתן בעשרים וחמש פרוטות בלבד, ולא פרוטה אחת פחות". היהודי המשיך להסתובב ברחבי השוק, ונגש למוכרי ההדסים, ובפי כלם תשובה אחת - "כל חבילה לא תמכר בפחות מעשרים וחמש פרוטות".

כאן הבין היהודי, כי יד אחת עשו ביניהם כל הערבים מוכרי ההדסים, כלם כאחד העלו את המחיר לעשרים וחמש פרוטות, ומלא זעם וחלחלה פנה לאחיו היהודים וספר להם על רשעתם וערצתם של סוחרי ההדסים, אשר העלו את המחיר. כך התפשטה השמועה בכל השכונה היהודית, והקהלה היהודית נבוכה.

במצוקתם, פנו בני הקהלה לרבים ומנהיגם רבה ראשי של תוניסיה הגה"ק רבי ישועה בסיוע זצ"ל, ובאשר יאמר הוא כן יעשו: ראשי הקהל ונכבדיה עלו אל הרב וספרו לו על הגזרה המרשעת ליקר את חבילות ההדסים פי חמש, ומה יעשו העניים שבינינו שאין לאל דם להשיג סכך לסכבתם?!

שמע הרב את דבריהם ותחנוניהם, שיצאו מפיהם בהתרגשות רבה, התלבש בחרדת אלקים, ומיד הכריז: "אף אחד אינו יוצא לקנות מהם, התיצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום!!". לבש הרב את גלימתו, ובכבודו ובעצמו יצא לשוק ההדסים, ואחריו ראשי הקהלה ונכבדיה אשר חפצו לדעת ולראות במו עיניהם במה שהולך להתרחש, וני רואה אלה יוצאים ואינו יוצא עמהם...!? נגש הרב לראש המוכרים ושאל אותו מהו מחיר חבילת ההדסים. "אחת אדבר" - ענה המוכר בעזוז - "מחירה עשרים וחמש פרוטות נחשת, ולא אפחית לך אף פרוטה אחת".

נענה לו הרב ואמר: "טוב, קח נא ממני סכום של עשרים וחמש פרוטות, כאשר דברת, והבא נא אליה לביתי". המוכר הערבי נקנה לראות כיצד המסחר החדש שלהם מתחיל, ושגם הרב כסף את ראשו... העמים את החבילה על גבו, והלך עם הרב, עד שהגיעו לביתו, ונכבדי העדה הולכים אחריהם.

והיה, כאשר דרכו רגלי המוכר הערבי אל מדרגות הבית, נשא הרב את עיניו לשמים, לאחר מכן לחש כמה תבות בפיו, ובאותו רגע התקיים הכתוב: "ורכב ועוף..." הערבי התעורם אל-על והחל מעופף כצפור חיה על פני השדה, יחד עם חבילת הדסים שעל גבו...

... קבוצת היהודים שהלכו עם רבם נחרדו למראה עיניהם והתבוננו בפליאה רבה על האיש המעופף, ואילו הרב נכנס לביתו כאילו לא קרה כלום ואין הדבר נוגע לו. כך המשיך הערבי להתעופף מעלה מעלה, ונמרה ברב גבוה כעוף קטן בצורת אדם המעופף על פני רקיע

רגילים היו אנשי תוניסיה, בתקופה שלפני שנה, בספורי פלא אשר הגדיל לעשות רבים הגאון הקדוש רבי ישועה בסיוע זצוק"ל, גדול היה האיש, מלמד בנסים, בעל מקבל חכם וצדיק נשגב, ונתקיים בו מאמר הכתוב: "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויגראו ממך". אף ה'ב' - כניו של מלך תוניס - העריך מאד את "רב היהודים" מחולל הפלאות, כאשר נודע לו ולכל בני מלכותו גדלתו וקדשיתו, ונמשי הפלא, שמרבה לחולל רבים של היהודים, והיה הרב מזמן ומבקש בבית המלך לעתים מזמנות, והיה מתקבל שם בכבוד מלכים.

הגאון המקבל רבי ישועה בסיוע זצ"ל נולד בעיר תוניס בשנת תקל"ג, פנה קרבה הראשי של תוניסיה, גדול היה בחכמה התורה על כל מקצועותיה, הן בחכמת הנגלה והן בחכמת הנסתר. התפרסם כצדיק גדול ומוחלל נפלאות. גדולי דורו הפליגו בקדשיתו ויש שאף אמרו עליו שהיה ניצוץ מנשמת הארז"ל ז"ע. הרבץ תורה והעמיד תלמידים רבים גדולים בתורה. שמש כדן בבית-דינו של הגאון ר' יצחק טיב זצ"ל. עלה בסערה השמימה ביום ט' טבת שנת כת"ר. [הערצת בני עירו ומדינתו אליו היתה כה גדולה, עד שיהיה עירו צמו יומים ברציפות, דהינו ביום הלולא ידלה החל ט' בטבת (כפי שהיה נהוג להתענות ביום האירצות), וגם ביום שלמחרת - הלא הוא עשרה בטבת]. בשנת תש"כ, כמאה שנים לאחר פטירתו, העבירו את עצמותיו מבית-החיים הישן לבית-החיים החדש בעיר טוניס.

מנהג קבוע היה בעיר תוניס לסכך את סכנותיהם בענפים של הדסים, כעין שנאמר בכתוב (נחמיה ח) "צאו ההר והביאו עלי הדס ועלי עץ עבת, ודרשו בגמ' אחר (ב'י) את סכך הדס הינו דס הינו עץ עבת" אלא הדס שוטה לסכה ועץ עבת ללולב. ובעל 'סדר היום' הגה"ק רבי משה בן מכיר זצ"ל מגדולי חכמי ספרד הקדיר לסכך בדבר שיש לו ריח טוב כדי שיהיה תאב לדירתה ולא יקוץ בה ויצא.

נהוג היה בתוניס, כי בערב חג הסוכות היו הערבים מביאים בהמרה ללשוק היהודי חבילות רבות של 'הדסים' שהיו מצויים בשפע רב במדינה ההיא, והיו מוכרים אותם ליהודים במחירים זולים של ארבע פרוטות נחשת או לכל היותר חמש פרוטות לכל חבילה. באותה שנה, התאספו כל מוכרי ההדסים המסלמים, והחליטו ליקר את מחיר ההדסים פי חמש (!), בטענה שהרוח שלהם ממכירת ההדסים הוא מוגט ועמום. אמנם, חלקם הסתייגו מהעלאת המחירים הגדולה, אך כמובן המיקרים הצליחו, כל אחד תקע קץ לשני שלא למכר חבילת הדסים בפחות מעשרים וחמש פרוטות של נחשת. מוכרי ההדסים היו בטוחים שהיהודים לא ימנעו מלקנות את ההדסים בכל מחיר אשר ירשע עליהם, ובלבד שייכלו לקבל מעוות סכה, וכך הם יתעשרו על חשבון היהודים. מרב חג הסוכות.

יהודי תוניס השכימו קום לתפלה, ומצוה גוררת מצוה מתוך שמחה אדירה התכוננו לקראת חג הסוכות, בטקס יפנו לשאר צרכי החג המרבים, החלו לצאת לשוק ההומה מוכרים לקנות ענפי ההדסים לסכך את הסוכות. היהודים שהשכימו לשוק לא יכלו לעצור ברוחם מרב אשר ושמחה על הדוכנים המלאים וגדושים מפה לפה בצעי הדס. "השנה" - כך חשבו בלבם - "אין סבה לדאגה, שפע עצום של ענפים מחכה לכל הקהלה היהודית. ואולי" - כך חשבו - "השנה ימכרו הענפים במחיר מחל ביחס לשאר השנים". הראשון נגש לא' המוכרים וקח לו: "קח לך שתי פרוטות עבור חבילת ההדסים" —

אבל מיד הבחיר לו המוכר ברורות: "אל תדמה בנפשך, כי תוכל לקנות השנה את ההדסים במחיר שהיה נוהג בשנים הקודמות! בשנה זו לא תשיג

אלה יעמדו על הברכה אשר נדבם לבם לנדב להוצאות העלון לזיכוי הרבים

רחמים שאלו: אנה הרבו בתפילה על האשה החשובה **מרת אלטא עטיל בת בלומא גיטל תחי בת הגה"צ המשפיע רבי נחמן בירדמן שליט"א**

לעילוי נשמת **הא** גברא יקירא, מאיר פניו לכל אדם, כלי מחזיק ברכה **ר' משה בן ר' נתן יעקב ז"ל לוינשטיין** נלב"ע כ"ו תשרי תשס"ה תנצ"ב ה. הונצח ע"י בנו ידידנו היקר הרב **גל לעוינשטיין שליט"א**

לקוראני היקרים ברכת מועדים לשמחה ויה"ר שנוכה לביאת המשיח ומלכנו בראשיתו ונשב יחדיו בסוכת עורו של לווית בב"א. **הראש שמוחה פרוצת יעולה הגליון רבא יצא א"ח לפרישת נח המערכת**

נוסח מי שברך בסוכה **שנוהגים בלעלוב לאומר שיר המעלות:** **מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב הוא יבדך את (מב"ם) בעבור שוכה לומר שיר המעלות, ויתן בל"ג משקח לגורנותיו מנוח, בשכר זה הקב"ה ישמרו ויצילו מכל צרה וצוקה ומכל גזע ומחלה, וישלח בריה והצלה בכל מעשי ידיו, ויזכה לעלות לרגל ולשמחו בשמחות בית השואבה בבנין בית הבחירה עם כל ישראל אחיו ונאמר אמן.**

נר זכרון **נעלה** על לבנו את זכרו של האי נפש יקירא, שלשלת היוחסין, אוצר כלי חמדה, מופלג בתורה ויראה טהורה, נפש נקי וצדיק, בחור כארזים, פרי עץ הדור, עובד את השי"ת ברמ"ח ושי"ת, מתוך סבלת ייסורים נוראים אשר קיבלם הכל באהבה אין קץ **הבוחי וצדיק שמעון נתן נטע זצ"ל** **בן יקיר לבקש"ת מרן אדמו"ר הגה"ק עט"ר שליט"א שיבדלחט"א** נלב"ע בדמי ימיו ביום שבת קודש כ"ד תשרי אסרו חג (ז"ל) תשס"ה ת.נ.צ.ב.ה. **הונצח ע"י ידידנו שיבדלחט"א מוקיר זכרו הטהור הנדיב הנכבד הנה"ר ר' צבי ארי' פרידמאן הי"ו - פלטבוש - ארה"ב**